

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs : 500 fr. per jaar

Postcheckrekening Nr 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

OVERZICHT VAN DE NIEUWE WETGEVING OP DE CHEQUE

Historisch verloop van de nieuwe wetgeving.

1. Op 19 maart 1931 ondertekenden verscheidene landen, waaronder België, te Genève een overeenkomst, waarbij zij zich verbonden een eenvormige wet op de cheque in hun nationale wetgeving op te nemen. De eenvormige wet is als bijlage aan deze internationale conventie toegevoegd.

Het doel bestond er in voor de cheque, zoals reeds was geschied voor de wisselbrief, een internationale, eenvormige wetgeving tot stand te brengen. Zulks was op dat ogenblik aangewezen, daar de handelsbetrekkingen tussen de landen aanzienlijk waren toegenomen.

Op 6 april 1933 diende de regering bij de Kamer een wetsontwerp in met het doel de eenvormige wet op de cheque in onze nationale wetgeving in te voeren. Dit ontwerp, op 7 februari 1935 aangenomen, werd vervolgens overgemaakt aan de Senaat, die het op zijn beurt, doch geamendeerd, op 22 februari 1951 aanvaardde. Opnieuw voor behandeling naar de Kamer verzonden, verscheen in augustus 1960 het verslag namens de Commissie van Justitie, ondertekend door Volksvertegenwoordiger Ch. Janssens. Dit verslag preees, behoudens de regeringsamendementen, nogmaals enkele wijzigingen aan wat de vorm en de grond betreft. Evenals de Conventie van Genève van 7 juni 1930 op de wisselbrief, laat namelijk de Conventie van 19 maart 1931 de toetredende landen vrij wijzigingen te brengen aan de eenvormige wet, dit naargelang de eigen nationale noodwendigheden, doch slechts op bepaalde punten die nauwkeurig werden bepaald. De Belgische wetgever heeft daarvan ruimschoots gebruik gemaakt.

Het verslag van de heer Janssens wijst er op dat Frankrijk, Italië, Nederland en de Duitse Bondsrepubliek — reeds sinds lang trouwens — de uniforme wet op de cheque in hun nationale wetgeving hebben opgenomen en de goedkeuring van de eenvormige wet door België een bijdrage zal zijn tot de harmonisering van de wetgevingen der landen van de Gemeenschappelijke Markt, op een bij uitstek praktisch gebied.

Het wetsontwerp werd op 18 augustus 1960 in de Kamer met algemene stemmen goedgekeurd. Opnieuw naar de Senaat verzonden werd het aldaar op 15 februari 1961 aangenomen.

De eenvormige wet werd gepubliceerd in het Staats-

blad van 2 februari 1962, is gedagtekend 1 maart 1961, en wordt op 12 februari 1962 van kracht.

Zij vervangt de oude wet van 20 juni 1873, zoals zij werd gewijzigd door de wetten van 31 mei 1919, 25 maart 1929 en 3 juni 1959.

Op 19 maart 1931 werd niet alleen het verdrag tot invoering van de eenvormige wet op de cheque met zijn twee bijlagen ondertekend, doch ook nog een verdrag tot regeling van bepaalde wetsconflicten in zake cheques en ten slotte een derde verdrag betreffende het zegelrecht in zake cheques.

Ons overzicht beperkt zich tot de eenvormige wet, voorwerp van het eerste verdrag.

Personen die in de cheque optreden.

2. De wet heeft geen definitie van de cheque gegeven.

Men kan dit betalingsinstrument als volgt bepalen:

De cheque is een geschrift, waarbij de trekker, die fondsen ter beschikking heeft bij een bankier, aan deze opdracht geeft om ze geheel of ten dele ter beschikking te stellen ofwel van hemzelf ofwel van een derde.

De cheque is steeds betaalbaar op zicht en getrokken op beschikbare fondsen.

Drie personen treden bij de cheque op :

1° de trekker, die aan de betrokkene opdracht geeft om te betalen.

2° de betrokkene, die steeds een bankier moet zijn.

3° de begunstigde, of nemer die door de trekker aangewezen werd om de betaling te ontvangen.

De begunstigde kan de trekker zelf zijn.

Daarenboven kunnen nog tussenkomen :

1° een of meer endossanten.

Hij die een cheque door middel van een endossement overdraagt is endossant.

Er kunnen één of meer endossanten zijn al naar gelang het aantal overdrachten.

2° een avalgever, die borg staat hetzij voor de betrokkene, hetzij voor de trekker, hetzij voor een endossant.

Ten slotte is er nog de *houder*.

Houder kan zijn :

— de trekker die zich zelf als begunstigde aanduidde en de cheque niet aan een ander persoon overdroeg;

— de aangeduide begunstigde die de cheque eveneens niet overdroeg;

— de beneficiaris van het laatste endossement.

Artikel 10 van de eenvormige wet stelt een algemene regel, te weten : de onderlinge onafhankelijkheid van de handtekeningen. Indien de cheque handtekeningen bevat van personen die onbekwaam zijn zich door middel van een cheque te verbinden, zijn de verbintenissen van de andere personen wier handtekening op de cheque voorkomt, niettemin geldig. Evenzo hebben de valse handtekeningen of handtekeningen van verdachte personen of handtekeningen die, onverschillig om welke andere reden, de personen die deze handtekeningen op de cheque hebben geplaatst of in wier naam zulks is geschied, niet kunnen verbinden, geen gevolg ten aanzien van de echte handtekeningen.

Vormvoorwaarden van de cheque.

3. A. Verplichte vermeldingen.

Voorheen waren de tot geldigheid van de cheque vereiste vermeldingen de volgende (zie artikels 2 en 4 der wet van 20 juni 1873) :

- 1° de datum van uitschrijving
- 2° de handtekening van de trekker
- 3° de aanduiding van de betrokkene en meteen
- 4° de plaats van betaling
- 5° een onvoorwaardelijk bevel een bepaalde som te betalen
- 6° de wijze van overdracht of de beneficiaris.

Een laatste verplichte vermelding was de aanduiding van de plaats, waar de cheque werd uitgeschreven, doch bij gebrek aan aanduiding van die plaats, werd de trekking geacht gedaan te zijn in de plaats van betaling (artikel 4, tweede lid, der wet van 20 juni 1873).

Wat is van deze beschikkingen overgebleven in de nieuwe wetgeving (artikels 1 en 2 van de eenvormige wet) ?

Vooreerst moet thans nog de benaming « cheque » opgenomen worden in de tekst zelf en uitgedrukt in de taal waarin het geschrift is gesteld. De formule zal dus voortaan luiden : « Betaal tegen deze cheque... » Deze verplichting zal eerst zes maanden na de inwerkingtreding van de nieuwe wet toepasselijk worden. Inmiddels zullen de banken, wier formulieren het woord « cheque » nog niet bevatten, deze oude formulieren door haar cliënteel nog kunnen laten bezigen.

Vervolgens zijn de vermeldingen die bij verzuim ambtshalve door de wet worden goedge maakt nu de volgende :

a) wanneer de trekker verzuimd heeft de plaats van betaling aan te duiden, wordt de plaats, aangegeven naast de naam van de betrokkene geacht de plaats van betaling te zijn. Wanneer meer dan één plaats is aangegeven naast de naam van de betrokkene, is de cheque betaalbaar in de eerstaangegeven plaats.

Bij gebreke van die aanwijzingen of van iedere andere aanwijzing, is de cheque betaalbaar in de plaats waar het hoofdkantoor van de betrokkene is gevestigd.

b) Wanneer de cheque de plaats niet vermeldt waar hij is getrokken wordt hij geacht te zijn ondertekend in de plaats aangegeven naast de naam van de trekker. Onder de vorige wetgeving werd dit verzuim ook goedge maakt; de trekking werd toen in hetzelfde geval

geacht gedaan te zijn in de plaats van betaling (zie hoger).

Mocht er geen plaats aangeduid zijn naast de naam van de trekker, dan is de cheque als dusdanig nietig.

c) Wij zullen hierna zien op welke wijze de begunstigde van een cheque kan worden aangeduid. Hier moeten wij slechts aanstippen dat, krachtens artikel 5, laatste lid, van de eenvormige wet, de cheque zonder vermelding van de nemer geldt als cheque aan toonder.

De aanduiding van de begunstigde of nemer is dus thans ook een van de vermeldingen die bij verzuim door de wet worden goedge maakt.

De strikt verplichte vermeldingen zijn derhalve thans herleid tot volgende :

1° de benaming « cheque »

2° de onvoorwaardelijke opdracht tot betaling van een bepaalde som

3° de naam van de betrokkene

4° de dagtekening

5° de handtekening van de trekker.

Het verzuim van aanduiding van de plaats van betaling, van de plaats van uitschrijving en van de nemer worden door de wet aangevuld.

Wat betreft de verplichte vermeldingen moeten bovenstaande gegevens nog aangevuld worden met de volgende wetsbeschikkingen :

— de betrokkene kan alleen een bankier zijn;

— de wet bepaalt drie wijzen waarop de begunstigde of nemer kan worden aangeduid;

— de wet regelt de wijze van aanduiding van de te betalen som wanneer het bedrag meermaals is aangeduid en de bedragen niet overeenstemmen.

4. De betrokkene kan alleen een bankier zijn (art. 3 en 54).

Een cheque mag onder de nieuwe wetgeving nog uitsluitend getrokken worden op een bankier.

Een cheque die niet getrokken is op een bankier is als zodanig niet geldig.

Als bankiers worden beschouwd :

1° de instellingen die ingeschreven zijn bij de Bankcommissie. De namen van deze ondernemingen worden geregeld in het Belgisch Staatsblad bekend gemaakt.

2° de kredietinstellingen die door een bijzondere wet beheerst worden, voor zover de betaling van op hen getrokken cheques valt binnen de categorieën van behandelings waartoe zij wettelijk bevoegd zijn.

De bankier, op wie een cheque wordt getrokken, moet gedurende de gehele aanbiedingstermijn fonds onder zich hebben ter beschikking van de trekker. Vervolgens dient er tussen trekker en bankier een uitdrukkelijke of stilzwijgende overeenkomst te zijn krachtens dewelke eerstgenoemde het recht heeft door middel van cheques over het fonds te beschikken. Wanneer een van deze twee voorwaarden — fonds en trekkingsovereenkomst — niet vervuld zijn, heeft zulks geenszins de nietigheid van de cheque tot gevolg, van het ogenblik dat de cheque getrokken werd op een bankier.

Een stilzwijgende overeenkomst, die de cliënt van een bankier toelaat cheques te trekken, zal bij voorbeeld gevonden worden in het feit dat deze cliënt beschikt over een chequeboekje, hem door de bankier afgeleverd.

De overeenkomst tussen trekker en bankier kan bepalen dat eerstgenoemde uitsluitend chequeformulieren mag bezigen die hem door de bankier werden ter hand gesteld. Dergelijk beding is geldig tussen de bankier en zijn cliënt, doch niet ten opzichte van een derde begunstigde van een cheque uitgeschreven op een niet

door de bank afgeleverd formulier of op een gewoon vel papier.

5. *Aanduiding van de begunstigde.* (art. 5 en 6)

Onder de nieuwe wetgeving kan de begunstigde van een cheque op drie verschillende wijzen worden aangeduid. De cheque kan namelijk betaalbaar worden gesteld:

1° aan een met name genoemde persoon, met of zonder uitdrukkelijke clausule «aan order». In tegenstrijd met de vorige wetgeving is de cheque in principe overdraagbaar door endossement. De onderclausule is niet meer noodzakelijk. Het volstaat dat de begunstigde met name is genoemd om de cheque overdraagbaar te maken door middel van een endossement;

2° aan een met name genoemde persoon, doch met het beding «niet aan order» of een gelijkwaardige clausule. Deze cheque is niet vatbaar voor overdracht door endossement, doch uitsluitend volgens de regels en met de gevolgen van een gewone overdracht van schuldvordering.

Een op die wijze gestelde cheque kan vergeleken worden met de vroegere cheque op naam.

3° Aan toonder. De cheque aan toonder kan overgedragen worden van hand tot hand.

Voorheen waren vele formulieren aldus opgesteld dat de cheque zowel kon uitgeschreven worden aan order als aan toonder. Dit gaf aanleiding tot discussies. Door de wet wordt nu uitgemaakt dat de cheque, betaalbaar gesteld aan een met name genoemde persoon met de vermelding «of aan toonder», of een daarmee gelijkstaande uitdrukking, geldt als cheque aan toonder.

De cheque zonder vermelding van begunstigde geldt als cheque aan toonder.

De cheque kan aan order van de trekker zelf luiden.

Alleen het onderschrijven van een cheque van de eerste of van de derde soort is een objectieve daad van koophandel (artikel 2, wetboek van koophandel). Een cheque van de tweede soort is noch order- noch toonderpapier, derhalve van burgerlijke aard. Het ondertekenen van dergelijke cheque zou echter een subjectieve daad van koophandel kunnen uitmaken, indien hij werd onderschreven door een koopman in het kader van zijn bedrijf.

6. *Aanduiding van de te betalen som.* (art. 9).

Artikel 9 van de nieuwe wet geeft een oplossing aan de gevallen waarin verschil is in het meermaals op de cheque aangeduide bedrag, namelijk door middel van de twee volgende beschikkingen.

Voor de cheque waarop het bedrag voluit in letters en tevens in cijfers is geschreven, geldt, in geval van verschil, de som die voluit in letters is geschreven.

De cheque waarvan het bedrag meermaals is geschreven, hetzij voluit in letters, hetzij in cijfers, geldt, in geval van verschil, slechts ten belope van de kleinste som.

De eenvormige wet op de wisselbrief en het orderbriefje geeft in haar artikel 6 precies dezelfde oplossing.

7. *B. Facultatieve vermeldingen.*

Na de op straf van nietigheid verplichte vermeldingen alsmede de verzuimen, die ambtshalve door de wet worden goedge maakt, te hebben behandeld, blijven nog de facultatieve vermeldingen te bespreken. Zoals de wisselbrief kan de cheque namelijk allerlei vermeldingen dragen, van het ogenblik dat zij niet onverenig-

baar zijn met het wezen van de cheque. Sommige van deze modaliteiten worden door de wet geregeld.

1° *Het visum en de certificatie.* (artikel 4).

Het staat de trekker vrij, zo zegt het tweede lid van artikel 4, de cheque door de betrokkene te laten certificeren of viseren.

Het *visum*, door de bankier-betrokkene op de cheque geplaatst, stelt vast dat op dat ogenblik het nodige fonds aanwezig is.

De *certificatie*, eveneens door de bankier-betrokkene op de cheque aangebracht, heeft tot gevolg dat de dekking, op zijn verantwoordelijkheid, tot het einde van de aanbestedingstermijn ten behoeve van de houder geblokkeerd zal blijven.

Visum en certificatie kunnen alleen gevraagd worden door de *trekker*, niet door de houder. De banken kunnen met hun cliënten overeenkomen dat zij de op hen getrokken cheques niet viseren of certificeren. Overeenkomstig het laatste lid van artikel 4 kunnen de banken het visum of de certificatie weigeren, rekening houdend met vroegere gegeven visa en certificaties. Deze laatste zouden immers ondoelmatig zijn ingeval de trekker op hetzelfde tijdstip verschillende cheques zou uitgeven waarvoor op het ogenblik van de uitgifte de dekking ontoereikend zou zijn om ze alle te voldoen.

De houder van een gecertificeerde cheque heeft geen voorrecht op de dekking. De certificatie brengt slechts voor de betrokkene de verplichting mede de trekker te beletten de dekking terug te trekken en dienvolgens deze dekking niet aan te wenden tot betaling van cheques die na de certificatie zouden worden aangeboden.

Ook kan de certificatie niet vergeleken worden met de acceptatie van een wisselbrief. De betrokkene van een cheque wordt niet persoonlijk rechtstreeks debiteur ten opzichte van de houder.

Vermelden wij terloops nog dat een cheque niet kan worden geaccepteerd. Een vermelding van acceptatie, op de cheque gesteld, wordt voor niet geschreven gehouden.

8. 2° *De kruising van de cheque.* (art. 37 en 38).

Wanneer een cheque op de voorzijde met twee evenwijdige lijnen gekruist is kan hij slechts betaald worden aan een bankier of aan een cliënt van de betrokkene.

De kruising kan geplaatst worden door de *trekker* of door de *houder*. Dit noemt men de *algemene kruising*.

Een innovatie van de nieuwe wetgeving is dat dergelijke cheque nu ook aan een cliënt van de bankier-betrokkene kan betaald worden. De reden daarvan is dat deze bankier zijn cliënt op voldoende wijze kent.

Bij algemene kruising staat er tussen de twee evenwijdige dwarslijnen ofwel niets vermeld ofwel slechts de vermelding «bankier» of een daarmee gelijkstaand woord.

Er is *bijzondere kruising* wanneer tussen de twee lijnen de naam van een bankier voorkomt. In dit geval kan de cheque uitsluitend betaald worden aan deze bankier. Indien de aangewezen bankier de betrokkene is kan de cheque ook betaald worden aan een van zijn cliënten.

De aangewezen bankier mag de cheque door een andere bankier laten innen.

De algemene kruising kan worden omgezet in een

bijzondere, doch de bijzondere kruising kan niet worden omgezet in een algemene.

Mocht een kruising of de naam van de aangeduide bankier — bij vergissing of opzettelijk — zijn geschrapt, dan moet gehandeld worden alsof deze doorhaling niet is geschied.

Tot nu toe hadden wij het over de betaling van een gekruiste cheque. Het derde lid van artikel 38 regelt de verkrijging van een dergelijke cheque.

Een bankier mag een gekruiste cheque slechts verkrijgen van een van zijn cliënten of van een andere bankier. Voor rekening van andere personen mag hij hem niet innen. Dit is de regel die valt in acht te nemen door de tussenkomende bankiers andere dan de bankier-betrokkene. Hij heeft tot doel de veiligheid van de gekruiste cheques te bevorderen.

Wat moet verstaan worden onder de woorden « cliënt van de betrokkenen » of onder de woorden « een van zijn cliënten » uit artikel 38? Volgens de Franse rechtspraak is het nodig dat er tussen de bankier en de houder van de cheque voordien geregeld zakenrelaties zijn geweest. Door deze relaties heeft de bankier zich van de eenzelveheid van de houder kunnen vergewissen. Het zou dus niet noodzakelijk zijn dat de « cliënt » een rekening bij de bankier voert.

Ten slotte moet aangestipt worden dat de bankier-betrokkene en de andere bankiers, die de hiervoren besproken beschikkingen van de artikels 37 en 38 niet naleven, verantwoordelijk zijn voor de daardoor berokken schade. Deze verantwoordelijkheid mag het bedrag van de cheque niet overschrijden. Een meer uitgebreide verantwoordelijkheid volgens het gemeen recht is niet uitgesloten. Daarvoor moet aan de bankier een fout ten laste kunnen worden gelegd die buiten het kader valt van deze wetsbeschikking, als bijvoorbeeld de uitbetaling van de cheque aan een houder wiens kwade trouw duidelijk was.

9. 3° De vermelding « in rekening te brengen ». (art. 39).

De trekker en de houder kunnen verbieden dat de cheque in baar geld wordt uitbetaald.

Te dien einde dienen zij op de voorzijde in schuine richting volgende woorden te vermelden: « in rekening te brengen » of een gelijkwaardige uitdrukking.

De betrokkene moet de cheque betalen door middel van een boeking. Door boeking verstaat de wet uitdrukkelijk: de creditering in rekening, de overschrijving of de schuldvergelijking. Deze boeking geldt als betaling.

De vermelding « in rekening te brengen » is niet vatbaar voor herroeping. De doorhaling van de vermelding wordt geacht niet te zijn geschied.

De bankier-betrokkene die op een andere wijze zou betalen is verantwoordelijk voor de schade tot beloop van het bedrag van de cheque.

Al deze beschikkingen waren insgelijks reeds door de wet van 31 mei 1919 aan de oude wet van 20 juni 1873 toegevoegd geworden. De clause « in rekening te brengen » is dus geen onbekende.

10. 4° De renteclause. (art. 7)

Het is niet toegelaten een renteclause op de cheque aan te brengen. Elke in de cheque opgenomen renteclause wordt voor niet geschreven gehouden.

11. 5° De domiciliëclause. (artikel 8)

Hoger werd reeds gezegd dat op de cheque de plaats

moet vermeld staan waar hij betaalbaar is. Wanneer de trekker verzuimd heeft de plaats van betaling aan te duiden, wordt de plaats, aangegeven naast de naam van de betrokkene geacht de plaats van betaling te zijn.

Welnu de cheque kan ook betaalbaar gesteld worden aan een andere woonplaats dan deze van de betrokkene, namelijk aan het domicilie van een derde, hetzij in de plaats waar de betrokkene zijn woonplaats heeft, hetzij in een andere plaats. Echter moet de aangeduide derde een bankier zijn.

12. 6° Het beding waarbij door een endossant de betaling niet wordt gegarandeerd (artikel 18, eerste lid).

De trekker staat altijd in voor de betaling. Elke clause waarbij hij deze verplichting uitsluit, wordt voor niet geschreven gehouden (artikel 12).

De endossant staat eveneens in voor de betaling. Hij is echter gerechtigd door een speciaal beding zijn gebondenheid uit te sluiten. Te dien einde zal hij bijvoorbeeld in het endossement de woorden « zonder waarborg » vermelden.

13. 7° Verbod de cheque door een nieuw endossement over te dragen (art. 18, tweede lid).

De endossant kan een nieuw endossement verbieden. Wordt de cheque, ondanks het verbod, toch overgedragen, dan staat de endossant die het verbod heeft uitgevaardigd niet in voor de betaling tegenover de personen aan wie de cheque later werd geëndosseerd.

Hij is slechts aansprakelijk tegenover de persoon aan wie hij de cheque heeft geëndosseerd.

Dergelijke clause zal als volgt kunnen luiden: « endossement verboden » of « aan X... en aan niemand anders ».

Wij hebben hoger gezien dat de trekker het endossement verbiedt door de clause « niet aan order » of een daarmee gelijkstaande clause.

14. 8° Bedingen betreffende de betaling in een vreemde munt. (art. 36).

De cheque kan betaalbaar gesteld zijn in een andere munt dan deze die gangbaar is in de plaats van betaling.

In dit geval moet men onderscheid maken.

a) De betrokkene mag de cheque betalen in de munt van zijn land volgens haar waarde op de dag van betaling indien de betaling geschiedt binnen de aanbiedingstermijn.

b) Is er vertraging, namelijk wanneer de betaling niet heeft plaats gehad bij de aanbieding, dan heeft de houder de keuze: hij kan eisen dat het bedrag van de cheque voldaan wordt in de munt van het land volgens de koers, hetzij van de dag van aanbieding, hetzij van de dag van betaling.

De waarde van de vreemde munt wordt bepaald volgens de gebruiken van de plaats van betaling.

Dit zijn de wettelijke bepalingen, bij gebrek aan andersluidende clauses.

Deze clauses kunnen de volgende zijn:

— De trekker kan bedingen dat het te betalen bedrag moet worden berekend volgens een in de cheque bepaalde koers.

— De trekker kan ook bedingen dat de betaling moet geschieden in een bepaald aangeduide munt. Dit noemt men de clause van werkelijke betaling in vreemd geld. Ten slotte bevat artikel 36 nog volgende bepaling:

Wanneer het bedrag van de cheque is aangewezen

in een munt die dezelfde benaming maar een verschillende waarde heeft in het land van uitgifte en in het land van betaling, wordt vermoed dat men zich gehouden heeft aan de munt van de plaats der betaling.

De frank kan als voorbeeld van munt met dezelfde benaming worden aangestipt. Wanneer dus het bedrag van een cheque getrokken in Frankrijk op een Belgisch bankier in franken is aangeduid, wordt vermoed dat de betalingsmunt de Belgische frank is.

15. 9° *Het beding «zonder kosten»* (art. 43).

De trekker, een endossant of een avalgever kunnen, door de clausule «zonder kosten», «zonder protest» of een gelijkwaardige uitdrukking op de cheque te plaatsen en te ondertekenen, de houder er van ontslaan een protest of een daarmee gelijkstaande verklaring te doen opmaken, zonder daarom zijn recht te verliezen het verhaal op de ondertekenaars uit te oefenen.

Dit beding wordt hierna uitvoeriger besproken bij de behandeling van de regresvordering; het commentaar komt op die plaats beter tot zijn recht.

16. 10° *Uitschrijven van een cheque in verscheidene exemplaren* (art. 49 en 50).

De cheque wordt gewoonlijk in één enkel exemplaar uitgeschreven.

Het uitschrijven in verscheidene exemplaren is van geen nut wanneer het gaat over cheques uitgeschreven en betaalbaar in hetzelfde land. Daarom laat de eenvormige wet slechts toe de cheque in twee of meer exemplaren uit te schrijven wanneer de cheque moet reizen naar een ander grondgebied, waardoor er risico voor verlies ontstaat. Aldus kan de verzending van een cheque met twee verschillende schepen of vliegtuigen plaats grijpen. De cheque moet in dit geval, naar luid van artikel 49 :

— ofwel uitgegeven zijn in een land en betaalbaar zijn in een ander land

— ofwel uitgegeven zijn in een land en betaalbaar zijn in het overzees deel van hetzelfde land of omgekeerd

— ofwel uitgegeven en betaalbaar zijn in een zelfde overzees deel van een land

— ofwel uitgegeven en betaalbaar zijn in verschillende overzeese delen van hetzelfde land.

In al deze gevallen mag de cheque in verscheidene, doch gelijkluidende, exemplaren worden getrokken.

De cheques aan toonder zijn evenwel van dit voordeel uitgesloten. Het gevaar voor bedrog zou hier vanzelfsprekend veel te groot zijn.

Wanneer een cheque in verscheidene exemplaren wordt uitgeschreven, moeten die exemplaren in de tekst zelf worden genummerd. Bij gebreke van nummering zal ieder exemplaar worden beschouwd als een afzonderlijke cheque. Er valt op te merken dat de wet niet vereist dat op de cheque het aantal uitgeschreven exemplaren wordt vermeld, wat nochtans nuttig zou zijn want door die vermelding zou de houder de zekerheid kunnen hebben dat hij alle exemplaren in zijn bezit heeft.

De betaling op aanbieding van één der exemplaren gedaan is bevrijdend. De betaling is bevrijdend, ook al was niet bedongen dat die betaling de kracht der andere exemplaren teniet doet.

Wanneer een cheque, uitgeschreven in verscheidene exemplaren, moet worden overgedragen dient de houder normaal al de exemplaren ten gunste van zijn cessionaris te endossieren. Doet de endossant dit niet, hetzij

als gevolg aan een vergissing, hetzij uit oorzaak van bedrog, en draagt hij de exemplaren aan verschillende personen over, dan is hij, alsook de latere endossanten, gehouden door alle exemplaren die hun handtekening dragen en die op het ogenblik van de betaling niet zijn terugbezorgd.

De dekking (art. 3, 32, 33, 34 lid 2 en 3, 39bis, 61, 62).

17. De dekking moet voorhanden zijn bij het uitschrijven van de cheque en gedurende de hele aanbiddingstermijn. Zij bestaat in een schuldvordering in geld van de trekker op de betrokkene.

Verder moet er tussen trekker en betrokkene een overeenkomst zijn, uitdrukkelijk of stilzwijgend, volgens dewelke de trekker het recht heeft over deze dekking te beschikken.

Een voorbeeld van uitdrukkelijke overeenkomst is de kredietopening; van stilzwijgende overeenkomst: de overhandiging van een chequeboekje.

Tussen bankier en cliënt kunnen voor het uitschrijven van cheques allerhande overeenkomsten worden getroffen, wat betreft de vorm of het bedrag van de cheques. Deze modaliteiten, door de bankier aan de trekker opgelegd, zijn voorzichtigheidsmaatregelen ten einde de risico's van een verkeerde betaling te beperken.

Zelfs bij gebrek aan dekking of aan overeenkomst tussen betrokkene en trekker blijft de cheque niettemin als dusdanig geldig, onder voorwaarde dat hij op een bankier werd getrokken.

Volgens het gemeen recht is de schuldeiser niet verplicht een gedeeltelijke betaling te aanvaarden. De Belgische rechtspraak was in deze zin dat een onvoldoende dekking gelijkstaat met de afwezigheid van dekking en dat de onvoldoende gedekte cheque ongeldig is. Ook aan dit probleem is thans een einde gesteld. Krachtens artikel 34, lid 2 en 3, mag de houder niet weigeren een gedeeltelijke betaling te aanvaarden. In geval van gedeeltelijke betaling kan de betrokkene vorderen dat daarvan op de cheque melding wordt gemaakt en dat hem een kwijting wordt afgeleverd.

18. *Herroeping van de cheque, onbeschikbaar maken en terugnemen van de dekking.* (art. 32 en 61)

De terugtrekking en het onbeschikbaar maken (blokkeren) van het fonds waren voorheen, bij gebrek aan een wettelijke regeling, problemen waaromtrent men het niet eens was. Zulks was ook nog het geval na de wet van 25 maart 1929 op de cheque (artikel 509 bis van het Strafwetboek), die de terugtrekking van de dekking gedurende een termijn van drie maanden te rekenen vanaf de uitschrijving alsook het met bedrieglijk opzet of met inzicht om te schaden geheel of gedeeltelijk onbeschikbaar maken van de dekking beugelde.

De nieuwe wetgeving regelt deze aangelegenheid thans op volgende wijze.

a) Artikel 32 bepaalt dat de herroeping van een cheque slechts gevolg heeft na het einde van de aanbiddingstermijn. Zoals wij verder zullen zien is de aanbiddingstermijn voor binnenlandse cheques zeer kort, acht dagen namelijk. De houder moet dus, wil hij verrassingen vermijden, met de nodige spoed de cheque laten aanbieden.

Na de aanbiddingstermijn kan de trekker de cheque herroepen, doch dan mag zulks niet gebeuren met

bedrieglijk opzet of met het oogmerk om te schaden, want in deze gevallen is hij strafbaar (art. 61, 4°).

b) Tijdens de aanbiddingstermijn mag de dekking wetens niet geheel noch ten dele *teruggenomen* worden. Na die termijn wel, doch niet met bedrieglijk opzet of met het oogmerk om te schaden (art. 61, 3° en 4°).

c) Evenmin mag tijdens of na de aanbiddingstermijn de dekking *onbeschikbaar gemaakt* worden (geblokkeerd), zo zulks gebeurt met bedrieglijk opzet of met het oogmerk om te schaden (art. 61, 4°).

Als men zich steunt op de sancties van artikel 61 zou tijdens de aanbiddingstermijn de dekking onbeschikbaar kunnen gemaakt worden, zo zulks niet geschiedt met bedrieglijk opzet of met het oogmerk om te schaden. Althans beteugelt de wet alleen de blokkering in laatstgenoemde gevallen.

Onzes inziens is artikel 61 niet zeer duidelijk. Het is althans te vroeg om er vaste conclusies uit te trekken. Wij mogen vrij spoedig rechtspraak aangaande dit artikel verwachten.

Wat moet de bankier-betrokkene doen wanneer hem tijdens de aanbiddingstermijn een verzet tegen de uitbetaling van de cheque zou betekend worden op grond van verlies, van faillissement of van rechtsonbekwaamheid van de houder? In deze gevallen zal de bankier zijn verantwoordelijkheid moeten opnemen indien hij toch tot betaling overgaat.

Verder dient nog in verband met de herroeping te worden vermeld dat, krachtens artikel 33, noch de dood van de trekker, noch zijn rechtsonbekwaamheid die zich zouden voordoen na de uitschrijving van invloed zijn op de gevolgen van de cheque. De trekking vervalt dus niet door het tussenkomen van deze voorvallen, zodat men ze niet kan beoordelen volgens de regels van de lastgeving.

19. Voorrecht van de houder op de dekking (art. 39bis).

De houder van een cheque heeft, ten opzichte van de schuldeisers van de *trekker* een bevoorrechte schuldvordering op het fonds dat de betrokkene schuldig was ten tijde van de aanbidding van de cheque. De schuldeisers van de trekker kunnen dus geen doelmatig beslag leggen op het fonds. Zo de trekker in faillissement is, kan de curator evenmin het voorrecht van houder ongedaan maken.

Artikel 39 bis, eerste lid, eindigt als volgt: «...onverminderd de toepassing van artikel 445 van het Wetboek van Koophandel». Bedoeld artikel 445 geeft de opsomming van de daden die volstrekt nietig zijn omdat zij door de gefailleerde werden gesteld tijdens de verdachte periode. Welnu wanneer de trekker fonds zou bezorgd hebben na uitschrijving van de cheque en tijdens de verdachte periode, zou de houder zijn voorrecht niet kunnen uitoefenen omdat in dit geval door de trekker een waarborg werd verstrekt voor een vroeger aangegane schuld.

Ook het geval dat verscheidene cheques door één zelfde trekker op één zelfde bankier zijn getrokken, en het fonds, dat deze laatste schuldig is, ontoereikend is om ze alle te kwijten, is nu wettelijk door de tweede alinea van artikel 39 bis geregeld. In zulk geval worden de cheques pondspondsgewijs betaald. Wanneer een of meer van deze cheques van een certificatie werden voorzien is de pondspondsgewijze betaling niet van toepassing; de gecertificeerde cheques moeten voor hun volledig bedrag betaald worden.

Overdracht van de cheque (art. 14 tot 24).

20. Wij hebben hoger aangestipt dat er drie soorten van cheques zijn, al naar gelang de wijze waarop de begunstigde wordt aangeduid: de cheque die betaalbaar is gesteld aan een met name genoemde persoon, de cheque die betaalbaar is gesteld aan een met name genoemde persoon doch met de clause «niet aan order» en ten slotte de cheque aan toonder.

De nieuwe wet voorziet twee manieren om de cheque over te dragen: de overdracht in eigendom en de overdracht ter incassering. De nieuwe wetsovereenkomsten kunnen vergeleken worden met deze van de eenvormige wet op de wisselbrief en het orderbriefje. Deze voorziet nog een derde wijze van overdracht namelijk het endossement bij wijze van pand. Wegens de korte duur van zijn looptijd is de cheque praktisch niet geschikt voor inpandgeving.

21. 1. Overdracht in eigendom. (art. 15, 16, 17, 18, 20 en 22).

a) De cheque aan toonder wordt overgedragen van hand tot hand.

b) De cheque uitgeschreven ten voordele van een bepaalde persoon met de clause «niet aan order» of een daarmee gelijkstaande clause, kan slechts worden overgedragen in de vorm en met de gevolgen van een gewone overdracht.

c) Wanneer de cheque uitgeschreven is ten voordele van een bepaalde persoon, met of zonder uitdrukkelijke clause «aan order», is hij overdraagbaar door middel van het endossement.

Het endossement.

22. Vormvoorwaarden. (art. 16 en 15, lid 4 en 5).

Het endossement kan de geëndosseerde onvermeld of op een daaraan vastgehecht blad (verlengstuk).

Het moet door de endossant worden ondertekend.

Het endossement kan de geëndosseerde onvermeld laten of bestaan uit de enkele handtekening van de endossant (endossement in blanco). In het laatste geval moet het endossement, om geldig te zijn, op de gesteld.

rugzijde van de cheque of op het verlengstuk worden

Vermelden wij nog twee uitzonderlijke gevallen:

Een endossement dat zou gesteld zijn aan toonder geldt als endossement in blanco.

Het endossement ten voordele van de betrokkene geldt slechts als kwijting, behoudens wanneer de bankier-betrokkene verscheidene kantoren heeft en wanneer het endossement is gesteld ten voordele van een ander kantoor dan dat waarop de cheque is getrokken.

23. Grondvoorwaarden. (art. 15, lid 1 en 2).

Het endossement moet onvoorwaardelijk zijn.

Elke voorwaarde waaraan het is onderworpen, wordt voor niet geschreven gehouden.

Het gedeeltelijk endossement is nietig. De overdracht moet dus gebeuren voor de volledige som waarvoor de opdracht tot betaling is uitgeschreven.

Een endossement door de betrokkene is eveneens nietig.

24. Gevolgen (art. 17, 18, 20).

Door het endossement worden alle uit de cheque voortvloeiende rechten overgedragen.

De endossant staat in voor de betaling. Zoals wij hebben aangestipt bij de behandeling van de facul-

tatieve vermeldingen, kan hij zich van zijn gehoudenheid ontdoen door inlassing van een adequate clausule. Hij kan ook een nieuw endossement verbieden en in dat geval staat hij, tegenover de personen aan wie de cheque later werd geëndosseerd, niet in voor de betaling.

Wanneer de houder van een cheque aan toonder deze door endossement zou overdragen, wordt hij als endossant verantwoordelijk voor de betaling en stelt hij zich derhalve bloot aan een regresvordering.

Op te merken valt dat hierdoor het papier niet de hoedanigheid van een cheque aan order verkrijgt.

Van belang zijn de gevolgen van een blanco endossement.

De houder van de blanco-geëndosseerde cheque kan :

1° het blanco invullen met zijn naam ofwel met de naam van een ander persoon;

2° de cheque wederom in blanco of aan een ander persoon endosseren;

3° de cheque aan een derde overdragen, zonder het blanco in te vullen en zonder hem te endosseren. In dit laatste geval kan hij, die de cheque op die wijze overdraagt, niet aangesproken worden bij non-betaling. Hij is geen ondertekenaar van de cheque.

25. Niet tegenstelbaarheid van de verweermiddelen. (art. 22).

Zij die uit hoofde van de cheque worden aangesproken kunnen de verweermiddelen, gegrond op hun persoonlijke verhoudingen met de trekker of met de vorige houders, niet aan de houder tegenwerpen.

Hier stelt zich de vraag of dit recht ook toegekend is aan de betrokkene. Mag de betrokkene tegen de houder verweermiddelen inroepen die gegrond zijn op zijn verhoudingen met de trekker?

Antwoordt men ontkennend op die vraag dan moet men besluiten, bij wijze van voorbeeld :

— dat de bankier-betrokkene na het uitschrijven van een cheque de schuldvergelijking niet meer kan inroepen tussen de schuldvordering van de trekker op de bankier en een schuldvordering door de bankier op de trekker verkregen;

— dat de bankier ook niet de nietigheid zou kunnen inroepen van de overeenkomst tussen hem en de trekker afgesloten;

— dat, bij rekening-courantverkeer tussen de trekker en de betrokkene de dekking, die op de dag van de trekking op de rekening aanwezig was, niet zou mogen verdwijnen door inboeking van een debetpost door de bankier in de lopende rekening.

De Franse rechtsleer is in die zin dat ook de betrokkene geen verweermiddelen kan tegenwerpen.

Hoe zal dit belangrijk probleem in ons land een oplossing krijgen?

Fredericq in zijn *Traité de Droit Commercial Belge*, Deel IX, nr. 275, p. 498, is het niet eens met de Franse mening. De eenvormige wet, zo schrijft hij, zegt nergens dat de houder een vordering heeft op de betrokkene krachtens de cheque. Deze wet voorziet, zo gaat hij verder, uitsluitend een regresvordering in geval van non-betaling en laat onbesproken het probleem van de rechten die de houder op de dekking zou kunnen doen gelden.

De rechtsschrijvers doen vervolgens opmerken dat de draagwijdte van artikel 22 algemeen is en dat het principe van de niet-tegenstelbaarheid der verweermiddelen ook toepasselijk is op de cheque aan draager en op de cheque « niet aan order ». Wat deze laatste soort cheques betreft is de kwestie nochtans betwist. De cheques « niet aan order » worden over-

gedragen in de vorm en met de gevolgen van een gewone overdracht van schuldvordering. De schuldenaar is derhalve gerechtigd tegen de overnemer alle verweermiddelen in te roepen die hij bezat tegen de overdrager of tegen de vorige titularis van de schuldvordering.

De toepassing van het principe gesteld in artikel 22, waarvan wij de draagwijdte hebben onderlijnd, namelijk dat zij die uit hoofde van een cheque worden aangesproken de verweermiddelen, gegrond op hun persoonlijke verhouding met de trekker of met de vorige houders, niet aan de houder kunnen tegenwerpen, is aan volgende voorwaarde onderworpen. De houder mag, bij de verkrijging van de cheque niet bewust ten nadele van de schuldenaar hebben gehandeld. De regel van de niet tegenstelbaarheid speelt dus alleen ten voordele van de verkrijger te goeder trouw.

Om deze restrictie toepasselijk te maken is het niet voldoende dat de houder bij de verkrijging van de cheque kennis had van de verweermiddelen die de debiteur kon inroepen. De houder moet bij de verkrijging ook het inzicht hebben gehad hem nadeel te berokkenen. Deze omstandigheid wordt aan de beoordeling van de rechtbanken overgelaten.

26. 2. Overdracht ter inning (art. 23).

Wanneer, zo zegt artikel 23, het endossement de vermelding bevat « waarde ter incassering », « ter incasso », « in lastgeving » of enige andere vermelding die niets meer dan een opdracht tot inning in zich sluit, kan de houder alle uit de cheque voortvloeiende rechten uitoefenen, maar hij kan hem niet anders endosseren dan bij wijze van lastgeving. De cheque kan derhalve door de lasthebber niet verder in eigendom worden overgedragen.

De chequeschuldenaars kunnen in dat geval aan de houder (lasthebber) slechts de verweermiddelen tegenwerpen welke aan de endossant (lastgever) kunnen tegengeworpen worden.

In tegenstrijd met het gemeen recht eindigt hier de incasso-opdracht niet door het overlijden of door de latere rechtsonbekwaamheid van de lastgever.

27. 3. Speciaal geval. Laattijdig endossement. Endossement van de cheque na protest of na het einde van de aanbiedingstermijn. (art. 24).

Wanneer de cheque geëndosseerd werd na protest wegens niet betaling (of na de met het protest gelijkstaande verklaring) of na het einde van de aanbiedings-termijn, heeft dit endossement slechts de gevolgen van een gewone overdracht.

De cambiale gevolgen van het endossement (solidariteit, niet tegenstelbaarheid van de verweermiddelen) vallen hier weg.

In dit verband bepaalt het tweede lid van artikel 24 nog dat wanneer het endossement niet gedagtekend is het vermoed wordt gesteld te zijn vóór het protest of de daarmee gelijkstaande verklaring of vóór het verstrijken van de aanbiedingstermijn. Tegenbewijs tegen dit vermoeden wordt door de wet toegelaten.

28. Hoedanigheid van rechtmatige houder (art. 15 lid 4, 19 en 21).

De bezitter van een door endossement overdraagbare cheque wordt als de rechtmatige houder er van beschouwd wanneer hij van zijn recht doet blijken door een ononderbroken reeks van endossementen, ook al is het laatste endossement in blanco gesteld.

Het regelmatig bezit van een door endossement

overdraagbare cheque wordt dus bewezen hetzij door een ononderbroken reeks van endossementen, hetzij door een endossement in blanco, hetzij door een endossement aan toonder.

De doorgehaalde endossementen worden voor niet geschreven gehouden.

Wanneer een endossement in blanco door een ander endossement is gevolgd, wordt de ondertekenaar van dit laatste geacht de cheque door het endossement in blanco verkregen te hebben.

De rechtmatige houder van een cheque kan zijn recht doen gelden zelfs ten opzichte van de persoon die er van buiten bezit zou zijn gesteld. Indien iemand, op welke wijze ook, het bezit van een cheque heeft verloren, is de houder in wiens handen de cheque zich bevindt, niet verplicht deze af te geven. Uitzondering hieraan wordt gemaakt wanneer de houder de cheque te kwader trouw heeft verkregen of hem grove schuld bij de verkrijging te wijten is.

Het desbetreffend artikel 21 maakt geen onderscheid tussen een cheque aan toonder en een door endossement overdraagbare cheque. Ook de houder van een cheque aan toonder is niet verplicht deze af te geven; het gemeen recht betreffende titels aan toonder (art. 2279 Burg. Wetboek) wordt hier dus uitgesloten.

Bij de cheque «niet aan order» wordt de hoedanigheid van houder bepaald door het vervullen van de formaliteiten van artikel 1690 van het Burgerlijk Wetboek.

Het aval (art. 25 tot 27).

29. De artikels 25, 26 en 27 van de nieuwe wet, komen overeen met de bepalingen van de artikels 30, 31 en 32 van de gecoördineerde wetten op de wisselbrief en het orderbriefje. Er is dit verschil nochtans dat geen aval door de betrokkene kan gegeven worden, wat bij de wisselbrief wel het geval is.

De betaling van een cheque kan dus gewaarborgd worden door een borgtocht, aval genaamd. Deze borgtocht mag gegeven worden voor het geheel of voor een gedeelte van het bedrag van de cheque.

Het aval kan verleend worden door een derde of zelfs door iemand wiens handtekening reeds op de cheque voorkomt.

30. *Vorm* (art. 26).

Het aval kan verleend worden op de cheque zelf of op het verlengstuk. Het kan ook gegeven worden bij afzonderlijke akte.

A. *Aval op de cheque of op het verlengstuk er van.*

1. Er is hier — wat de eerste vormvereiste betreft — een onderverdeling te maken :

a) Het aval wordt uitgedrukt door de woorden «goed voor aval» of een gelijkwaardige uitdrukking, geplaatst hetzij op de voorzijde hetzij op de achterzijde van de cheque.

Het moet door de avalgever worden ondertekend.

b) De enkele handtekening van de avalgever is voldoende, op voorwaarde dat zij gesteld is op de voorzijde van de wisselbrief.

Uitzondering wordt gemaakt voor de trekker. De eenvoudige handtekening van de trekker op de voorzijde volstaat niet. De handtekening van de trekker moet immers normaal reeds voorkomen op de voorzijde van de cheque.

2. Het aval moet vervolgens aanwijzen voor wie het is gegeven. Wanneer deze aanwijzing ontbreekt wordt

het aval vermoed verleend te zijn voor de trekker. Als wij hier de vergelijking maken met de wisselbrief zal de rechtspraak wellicht in die zin zijn dat tegen dit vermoeden geen tegenbewijs mogelijk is.

B. *Aval bij afzonderlijke akte.*

Het aval bij afzonderlijk geschrift moet vanzelfsprekend ondertekend zijn en aanduiden voor welke cheque borg wordt gegeven. Daarenboven moet, en dit naar luid van de wet, zulk aval de plaats vermelden waar het is tot stand gekomen.

De avalgever bij afzonderlijke akte heeft het inzicht zijn borgtocht te verlenen in het voordeel van de persoon aan wie de akte, die meestal opgesteld zal worden in de vorm van een gewone brief, geadresseerd is. Men kan zich de vraag stellen of zulks niet in strijd is met de tekst van het eerste lid van artikel 27 hetwelk bepaalt dat de avalgever op dezelfde wijze verbonden is als degene voor wie het aval is gegeven.

31. *Gevolgen van het aval* (art. 27 eerste en tweede lid).

De avalgever is op dezelfde wijze verbonden als degene voor wie het aval is gegeven.

Zijn verbintenis is geldig, zelfs wanneer de door hem gewaarborgde verbintenis nietig is wegens een andere oorzaak dan een vormgebrek.

32. *Rechten van de avalgever die betaald heeft.* (art. 27, derde lid).

De avalgever die de cheque betaald heeft, overeenkomstig de verbintenis die hij had aangegaan, verkrijgt de rechten die krachtens de cheque kunnen uitgeoefend worden tegen degene voor wie het aval is gegeven en tegen degenen die tegenover deze laatste krachtens de cheque verbonden zijn.

Aanbieding en betaling (art. 28, 29, 30, 31, 48, 55).

33. *I. De aanbieding.* (art. 28, 29, 30, 31, 32 lid 2 en 40).

Principe van de betaalbaarheid op zicht (art. 28).

De cheque is een betalingsmiddel op zicht; hij is betaalbaar bij de aanbieding.

Elke daarmee strijdige vermelding wordt voor niet geschreven gehouden.

Op grond van dit principe kan de betrokkene de betaling niet ongeschikt maken aan de ontvangst van een voorafgaand bericht van uitschrijving door de trekker.

De tweede alinea van artikel 28 bevat een tweede principe, dat afwijkt van de vroegere zienswijze. Een postgedateerde cheque werd voorheen door de rechtbanken als nietig bestempeld. Thans zegt deze nieuwe wetbepaling dat de cheque die ter betaling wordt aangeboden vóór de dag vermeld als datum van uitgifte, betaalbaar is op de dag van de aanbieding.

34. *Termijn van aanbieding* (art. 29 en 30).

Artikel 29 van de nieuwe wet bepaalt de termijn binnen dewelke de houder de cheque bij de betrokkene moet aanbieden.

De aanbiedingstermijn is nu onveranderlijk acht dagen voor cheques die in België uitgegeven en betaalbaar zijn. Dus geen onderscheid meer tussen de cheques die getrokken zijn op de plaats van betaling en de cheques die getrokken zijn op een andere plaats,

waarvoor onder de oude wet de aanbiddingstermijn respectievelijk drie en zes dagen was.

De cheque die buiten België is uitgegeven en in het Rijk betaalbaar is, moet worden aangeboden binnen een termijn hetzij van twintig dagen, hetzij van honderd twintig dagen, naargelang de plaats van uitgifte in Europa of buiten Europa gelegen is. Te dien aanzien worden de in een Kustland van de Middellandse Zee uitgegeven cheques beschouwd als uitgegeven in Europa.

Deze termijn van resp. twintig en honderd twintig dagen zijn eveneens van toepassing wanneer uit de bij de uitgifte op de cheque aangebrachte vermeldingen blijkt dat hij, hoewel in België uitgegeven en betaalbaar, nochtans voor de omloop in een ander land bestemd is; de termijnen lopen over twintig of honderd twintig dagen naargelang de cheque in Europa of buiten Europa in omloop moet zijn. Deze laatste beschikking werd door een regeringsamendement als voorlaatste lid van artikel 29 ingelast omdat de aanbiddingstermijn van acht dagen in die gevallen te kort is. De verantwoording van het regeringsamendement geeft als voorbeeld het geval waarin de trekker in België een cheque uitgeeft en hem overmaakt aan een rechthebbende in het buitenland met de vermelding « betaalbaar in België ».

De aanbiddingstermijn van acht, twintig of honderd twintig dagen begint te lopen vanaf de dag die op de cheque als datum van uitgifte is vermeld. Zoals vooreen moet de datum van inschrijving in de termijn medegerekend worden.

Er wordt geoordeeld dat zulks ook het geval is voor een gepostdateerde cheque die vóór de op de cheque vermelde uitgiftedatum ter betaling werd aangeboden. Blijft dergelijke cheque onbetaald dan zal hij tijdens de aanbiddingstermijn, beginnende op de uitgiftedatum, kunnen geprotesteerd worden.

Een moeilijkheid doet zich voor wanneer een cheque getrokken is in een plaats waar een andere tijdrekening wordt gebruikt dan in het land waar de cheque betaalbaar is. In dit geval wordt de datum van uitgifte van de cheque herleid tot de overeenkomstige dag van de tijdrekening van de plaats van betaling (art. 30).

Overeenkomstig artikel 55 kan de aanbidding van een cheque slechts plaats grijpen op een werkdag. Wanneer de laatste dag van de aanbiddingstermijn een wettelijke feestdag is, wordt die termijn verlengd tot de eerste werkdag volgende op het einde er van.

De tussenliggende feestdagen zijn echter begrepen in de berekening van de termijn. De zaterdag is gelijkgesteld met een wettelijke feestdag.

Art. 56 zegt dat in de termijnen, door de nieuwe wet bepaald, de dag waarop zij aanvangen niet medegerekend wordt. Deze bepaling kan niet van toepassing zijn op de aanbiddingstermijn, waarvan wij gezien hebben dat hij, krachtens het laatste lid van artikel 29, begint te lopen van de dag die op de cheque als datum van uitgifte is vermeld.

Het geval waarin de cheque door een onoverkomelijk beletsel niet tijdig door de houder ter betaling kan aangeboden worden, wordt geregeld door artikel 48.

De oplossing die dit artikel geeft is dezelfde als voor het door een onoverkomelijk beletsel verhinderd protest. Deze aangelegenheid wordt dan ook hierna onder een afzonderlijke paragraaf voor beide gevallen behandeld.

35. Aanbidding in een verrekeningskamer (art. 31).

Staat gelijk met de aanbidding aan de betrokkene

de aanbidding aan een door de regering aangewezen verrekeningskamer, waarin de betrokkene vertegenwoordigd is.

Verrekeningskamers zijn ingericht bij de vestigingen van de Nationale Bank van België en de banken zijn er lid van.

36. Overschrijding van de aanbiddingstermijn. (art. 32, tweede lid en 40).

a) Indien geen herroeping van de cheque heeft plaats gegrepen, moet de betrokkene, zelfs na het einde van de aanbiddingstermijn, de cheque betalen (art. 32, lid 2). Volgens Percerou en Bouteron (Cheque, n° 98) lijdt het geen twijfel dat de betrokkene de betaling van de cheque niet kan weigeren onder voorwendsel dat de aanbiddingstermijn verstreken is. Zie ook de verantwoording van het regeringsamendement Kamer Volksvert. 1959-1960 nr. 406 p. 2.

b) Wanneer de cheque na de aanbiddingstermijn wordt aangeboden en onbetaald blijft verliest de houder zijn regres uit te oefenen tegen de endossanten en tegen de andere chequeschuldenaars (art. 40, eerste lid).

Evenwel kan de houder, wanneer de cheque te laat is aangeboden, krachtens het laatste lid van art. 40, zijn regres nog uitoefenen op de trekker, behalve indien het beschikbaar fonds na het einde van de aanbiddingstermijn mocht zijn verdwenen tengevolge van een feit waaraan de trekker vreemd is, zoals bij voorbeeld het faillissement van de betrokkene. De trekker zal dus moeten bewijzen dat gedurende gans de aanbiddingstermijn een voldoende dekking ten behoeve van de houder aanwezig was.

Wij komen hierop later nog terug bij de behandeling van de regresvordering.

37. 2. De Betaling (art. 34, 35 en 35 bis).

Bewijs van de betaling (art. 34, lid 1).

De betrokkene die de cheque betaalt kan vorderen dat deze hem wordt afgegeven, voorzien van de kwijting van de houder.

38. Gedeeltelijke betaling (art. 34 lid 2 en 3).

De houder mag niet weigeren een gedeeltelijke betaling aan te nemen. Deze bepaling wijkt af van het gemeen recht (artikel 1244 Burgerlijk Wetboek).

In geval van gedeeltelijke betaling kan de betrokkene vorderen dat van die betaling op de cheque melding wordt gemaakt en dat hem daarvoor kwijting wordt gegeven.

Bij gedeeltelijke betaling moet de cheque voor het saldo geprotesteerd worden. Art. 34 bevat geen uitdrukkelijke aanvulling in die zin zoals bijv. in Frankrijk. Het staat echter buiten twijfel dat de houder de cheque moet doen protesteren voor het verschil.

39. Nazicht van de regelmatigheid van de reeks endossementen (art. 35 lid 1).

De betrokkene die een door endossement overdraagbare cheque betaalt, is gehouden de regelmatigheid van de reeks van endossementen, maar niet te handtekening van de endossanten, te onderzoeken. Wij hebben hoger gezien dat de hoedanigheid van rechtmatige houder van een door endossement overdraagbare cheque bewezen wordt door een ononderbroken reeks van endossementen, ook al is het laatste endossement in blanco gesteld.

40. *Geldigheid van de betaling* (art. 35 lid 2 en 35 bis).

De betrokkene is door de betaling van de cheque geldig bevrijd, tenzij hem bedrog of grove schuld te wijten is. Deze tweede alinea van artikel 35 werd ingevolge een regeringsamendement ingelast. Deze wetsbepaling geldt zowel voor de betaling na als vóór het verstrijken van de aanbiddingstermijn; na het verstrijken van de aanbiddingstermijn rust op de betrokkene een bijkomende verplichting, namelijk na te gaan of geen herroeping van de cheque heeft plaats gegrepen. Een eenvoudige nalatigheid of verzuim op dit gebied zou in zijnen hoofde een grove schuld zijn.

In verband met de verantwoordelijkheid van de betrokkene bij de uitbetaling dient nog het artikel 35 bis aangestipt te worden. Het werd eveneens ingelast ingevolge een regeringsamendement. Dit artikel 35 bis regelt de aansprakelijkheid van de trekker en van de opeenvolgende endossanten en wel als volgt :

De eigenaar van een chequeboekje is aansprakelijk voor de orders gegeven op de chequeformulieren uit zijn boekje. Hij draagt namelijk alle gevolgen die voortvloeien uit het verlies, de diefstal of het verkeerd gebruik van die formulieren. Hij kan aan die aansprakelijkheid ontkomen ofwel door te bewijzen dat aan de betrokkene bedrog of grove schuld te wijten is, ofwel dat de cheque verloren, gestolen of vervalst werd nadat de wettige geadresseerde hem ontvangen had. Indien deze laatste hetzelfde bewijs levert, namelijk dat de cheque verloren, gestolen of vervalst werd na ontvangst door deze aan wie hij hem geadresseerd had, dan wordt de schade door deze laatste gedragen en zo voort.

Regres in geval van non-betaling.
(art. 39bis tot 48bis)

41. *Formaliteiten door de houder te vervullen* (art. 40, 41, 42).

In geval van non-betaling kan de houder zijn recht van regres uitoefenen tegen de endossanten, de trekker en de andere chequeschuldenaars.

Dit regres kan slechts uitgeoefend worden onder voorwaarde dat de houder :

- de cheque tijdig ter betaling heeft aangeboden;
- de weigering van betaling tijdig heeft laten vaststellen;
- tijdig kennis heeft gegeven van de non-betaling aan zijn endossant en aan de trekker.

1. De aanbiddingstermijn is hierboven voldoende besproken geworden. Al naar gelang het geval is de aanbiddingstermijn acht, twintig of honderdtwintig dagen en hij begint te lopen vanaf de dag die op de cheque als datum van uitgifte is vermeld.

2. De weigering van betaling of de onvolledige betaling kan op drie manieren worden vastgesteld :

a) Hetzij door middel van een authentieke akte, protestakte genoemd. De bepalingen van de wet van 10 juli 1877 op de protesten, waarbij het protest van niet-betaling wordt geregeld, zijn van toepassing op de cheque (artikel 67).

b) Hetzij door middel van een verklaring van de betrokkene, gedagtekend en geschreven op de cheque onder vermelding van de dag van aanbidding. Dit is wat men noemt de protestvervangende verklaring. Zij zal bijv. luiden als volgt : « Onderhavige cheque, ter betaling aangeboden op 17 december..., werd niet gehonoreerd. Brussel de 18 december... (get.)... (bankier-betrokkene) ».

c) Hetzij door middel van een gedagtekende en op de cheque geschreven verklaring van een Verrekeningskamer, waarbij vastgesteld wordt dat de cheque tijdig aangeboden werd en niet betaald is.

Welk is de termijn waarin het protest of de daarmee gelijkstaande verklaring moet worden gedaan ? Onder de oude wetgeving werd hieromtrent geredetwist, doch thans is deze aangelegenheid door een wetsbepaling, namelijk artikel 41, geregeld. Het protest of de daarmee gelijkstaande verklaring moet worden gedaan vóór het einde van de aanbiddingstermijn. Indien de aanbidding plaats heeft op de laatste dag van de termijn, kan het protest of de daarmee gelijkstaande verklaring nog op de eerstvolgende werkdag worden gedaan. Voorbeeld : een cheque uitgegeven en betaalbaar in België was uitgeschreven op 1 maart.

Hij werd ter betaling aangeboden op 8 maart. Het protest of de daarmee gelijkstaande verklaring kon nog opgesteld worden op 9 maart.

Het protesteren van een cheque kan niet plaats hebben dan op een werkdag. Wanneer de laatste dag van de termijn voor het opmaken van het protest een wettelijke feestdag is, wordt die termijn verlengd tot de eerste werkdag volgende op het einde er van. De tussenliggende feestdagen zijn begrepen in de berekening van de termijn. De zaterdag is gelijkgesteld met een wettelijke feestdag (art. 55).

3. De houder moet van de non-betaling kennis geven aan zijn endossant en aan de trekker. Deze kennisgeving moet gedaan worden binnen de vier werkdagen die volgen op de dag van het protest of van de clause « zonder kosten » (zie wat dienaangaande hierna onder een afzonderlijke paragraaf wordt gezegd) dan moet de kennisgeving geschieden binnen de vier werkdagen die volgen op de dag van de aanbidding.

Elke endossant moet binnen twee werkdagen, volgende op de dag van ontvangst, de door hem ontvangen kennisgeving aan zijn endossant meedelen, met aanwijzing van de namen en adressen van degenen die de voorafgaande kennisgevingen hebben gedaan. Zo klimt men op tot aan de trekker. Deze termijnen lopen vanaf de ontvangst der voorafgaande kennisgeving.

Wanneer een kennisgeving dient te worden verzonden aan iemand wiens handtekening op de cheque voorkomt, moet gelijke kennisgeving binnen dezelfde termijn aan diens avalgever worden gedaan.

Heeft de endossant zijn adres niet ofwel op onleesbare wijze aangeduid, is het voldoende de kennisgeving te doen aan de vorige endossant.

De kennisgevingen kunnen gedaan worden in gelijk welke vorm, zelfs door de eenvoudige terugzending van de cheque. De meest veilige wijze zal de aange tekende brief zijn.

Hij die de kennisgeving doet zal desvoorkomend moeten bewijzen dat zij gedaan werd binnen de voorgeschreven termijn. Deze moet worden beschouwd als in acht genomen, wanneer de brief van kennisgeving binnen de termijn werd gepost.

Op te merken valt dat de bankier die gelast is met het innen van een cheque (endossement ter inning) volgens sommigen gehouden is de wettelijke kennisgevingen te doen, of dan toch ten minste volgens anderen, krachtens het gemeen recht, zijn cliënt-lastgever zonder verwijl van de non-betaling moet in kennis stellen, op straf van tot schadevergoeding te kunnen veroordeeld worden.

42. *Wet van 10 juli 1877 op de protesten* (art. 67).

De bepalingen van deze wet, waarbij het protest van niet-betaling wordt geregeld, zijn van toepassing op

de cheque en op de andere met de cheque gelijkgestelde waardepapieren, in zover deze bepalingen verenigbaar zijn met de nieuwe wet op de cheque.

43. *Het beding «zonder kosten»* (art. 43).

Om de kosten van het protest te vermijden kan de trekker, een endossant of een avalgever de houder er van ontslaan een protest of een daarmee gelijkstaande verklaring op te maken, zonder hierdoor zijn recht op regres te verbeuren.

Te dien einde worden de woorden «zonder kosten», «zonder protest», of een andere daarmee gelijkstaande clause op de cheque gesteld en ondertekend.

Dergelijke clause stelt wettelijk de houder niet vrij van de verplichting de cheque binnen de voorgeschreven termijn ter betaling aan te bieden, evenmin als van de verplichting de kennisgevingen van non-betaling te doen.

Is het beding «zonder kosten» op de cheque door de trekker gesteld dan is het bindend voor allen wier handtekening op de cheque voorkomt.

Is het door een endossant of door een avalgever geplaatst, dan is het slechts bindend voor deze endossant of voor deze avalgever.

Wanneer de houder, ondanks de door de trekker gestelde clause «zonder kosten» toch protest doet opmaken, zijn de kosten daarvan voor zijn rekening.

Wanneer het beding door een endossant of een avalgever werd geplaatst, kunnen de kosten van het protest, indien er een opgesteld werd, op al de ondertekenaars van de cheque worden verhaald.

Zoals hierboven gezegd moet de clause «zonder kosten» op de cheque zelf aangebracht worden. Niets verbiedt dat de trekker, een endossant of een avalgever de houder bij een afzonderlijke overeenkomst vrijstelt van de verplichting protest op te maken of de kennisgeving van non-betaling te doen. Deze overeenkomst tot vrijstelling zal slechts gelden tussen de houder en zijn medecontractant. Ten opzichte van de overige ondertekenaars, die vreemd zijn aan de overeenkomst, dienen de formaliteiten van protest en kennisgeving vervuld te worden.

44. *Sancties voor het laattijdig vervullen van de nodige formaliteiten.* (art. 40, art. 42 laatste lid, en art. 48bis).

a) Het laattijdig aanbieden van de cheque of de laattijdige vaststelling der weigering van betaling brengt verval van het verhaalsrecht op de endossanten en op de andere gehouden (avalgevers) met zich.

Er zal geen verval zijn van het regresrecht tegen de trekker, behalve wanneer het beschikbare fonds na het einde van de aanbiddingstermijn mocht zijn verdwenen ten gevolge van een feit waaraan de trekker vreemd is. Wanneer, bij voorbeeld, de betrokkene zou failliet zijn gegaan na de aanbiddingstermijn zal de nalatige houder van zijn regresrecht tegen de trekker vervallen zijn.

De trekker blijft overeenkomstig voornoemde regel gehouden wanneer de dekking door zijn schuld zou zijn te loor gegaan tijdens de aanbiddingstermijn.

b) Het niet vervullen van de kennisgevingen binnen de wettelijke termijn heeft geen verval van het regresrecht tot gevolg. De wet sanctioneert deze nalatigheid alleen met een vergoeding voor de veroorzaakte schade, zonder dat deze schadevergoeding het bedrag van de cheque kan te boven gaan.

Als voorbeeld van geleden schade door het ontbreken van de kennisgeving kan gesteld worden het geval van de endossant die nog cheques zou aanvaard hebben

van dezelfde trekker in betaling van geleverde koopwaar, in de onwetendheid dat de vorige cheque zonder dekking was.

Wat het verval van het regresrecht betreft dient nog te worden gewezen op de bepalingen van het artikel 48bis.

Bij verval van recht blijft de regresvordering toch nog behouden in twee gevallen:

1) tegen de trekker wanneer de cheque zonder dekking werd uitgeschreven;

2) tegen de trekker of de endossant die zich onrechtmatig heeft verrijkt. Een endossant verkreeg bij voorbeeld de wissel zonder tegenprestatie. Hij heeft zich derhalve onrechtmatig verrijkt.

45. *Gevallen van overmacht* (artikel 48).

Artikel 48 van de nieuwe wet regelt de gevallen waarin de aanbidding of het protest niet tijdig konden plaats grijpen binnen de voorgeschreven termijnen uit oorzaak van een onoverkomelijk beletsel.

Als onoverkomelijke beletsels stipt de eenvormige wet tussen haakjes aan: 1° een wettelijk voorschrift van enige Staat, dat verbiedt tot het aanbieden of protesteren van de cheque over te gaan; 2° andere gevallen van overmacht.

In deze gevallen worden de termijnen van aanbidding en protest verlengd.

Worden niet beschouwd als gevallen van overmacht de feiten die van zuiver persoonlijke aard zijn voor de houder of voor degene die hij met de aanbidding van de cheque, het opmaken van het protest of de daarmee gelijkstaande verklaring heeft gelast.

De overmacht aanwezig zijnde, is de houder, om van de verlenging van de termijnen te genieten, verplicht bepaalde formaliteiten te vervullen. Hij moet onverwijld kennis geven van de overmacht aan zijn endossant. Vervolgens moet hij deze kennisgeving, gedagtekend en ondertekend, op de cheque of op een verlengstuk vermelden. De endossant moet, op zijn beurt, kennisgeving doen aan de vorige endossant, en zo moet opgeklommen worden tot aan de trekker, dit alles zoals het in artikel 42 is geregeld voor de gewone kennisgevingen. (zie hoger).

Na het ophouden van de overmacht dient de houder de cheque onverwijld ter betaling aan te bieden, en, bij non-betaling, het protest of de daarmee gelijkstaande verklaring te doen opmaken.

De termijn van uitstel duurt niet langer dan maximum 15 dagen. Gedurende deze termijn kan de houder geen regresvordering instellen. Indien de overmacht méér dan vijftien dagen duurt, te rekenen van de dag waarop de houder, al was het vóór het einde van de aanbiddingstermijn, van de overdracht aan zijn endossant heeft kennis gegeven, kan het recht van regres worden uitgeoefend, zonder dat de aanbidding, het opmaken van het protest of van de daarmee gelijkstaande verklaring nodig zijn.

46. *De solidariteit* (art. 44).

Allen die uit hoofde van een cheque gehouden zijn, zijn solidair jegens de houder verbonden (eerste lid van artikel 44).

Hier worden door verbonden bedoeld, de personen die hun handtekening op de cheque hebben geplaatst. Zijn dus niet gehouden de opeenvolgende houders van een cheque die uitgeschreven is aan toonder, of de opeenvolgende houders van een cheque die in blanco is geëndosseerd. Ook de betrokkene behoort niet tot de verbonden; hij is slechts gehouden in de mate dat er dekking voorhanden is.

De houder kan de regresplichtingen zowel ieder afzonderlijk als gezamenlijk aanspreken, zonder gehouden te zijn de volgorde waarin zij zich hebben verbonden in acht te nemen, zo luidt het tweede lid van artikel 44.

Hetzelfde recht komt volgens het derde lid van hetzelfde artikel toe aan ieder wiens handtekening op de cheque voorkomt en die deze heeft betaald tot voldoening aan zijn regresplicht. Hij zal zijn regres uitoefenen tegen de ondertekenaars die hem voorafgaan, aldus opklimmend tot aan de trekker. Het is hem ook veroorloofd ze allen tegelijkertijd aan te spreken. Tegen de ondertekenaars die hem volgen heeft hij geen verhaal.

De vordering, ingesteld tegen één der chequeschuldnaars, belet niet de anderen aan te spreken, al hadden deze zich later verbonden dan de eerst aangesprokene. (laatste lid van artikel 44.)

De solidariteit kan in zake cheques, evenals trouwens in zake wisselbrieven- en orderbriefjes, niet vergeleken worden met de conventionele solidariteit in handelszaken. Waar in dit laatste geval de verschillende gehouden en zich verbinden krachtens dezelfde oorzaak, is zulks niet het geval met handelspapier. Hier onderschrijven de achtereenvolgende ondertekenaars het papier als gevolg van afzonderlijke juridische verrichtingen. Daarom kunnen de gevolgen van de solidariteit in beide gevallen ook niet dezelfde zijn.

Vooreerst legt de wet op de cheque aan de houder het volbrengen van bepaalde formaliteiten op, te weten de aanbieding, het protest en het zenden der berichten van non-betaling.

Alleen een betaling gedaan door de betrokkene van de cheque bevrijdt alle ondertekenaars, in strijd met het gemeen recht vervat in artikel 1200 van het Burgerlijk Wetboek, waarbij de solidaire mededebiteuren bevrijd zijn tegenover de schuldeiser wanneer één van hen de schuld betaalt.

De onderschrijver van een cheque die betaald heeft, bekomt geen vordering tegen al de mededebiteuren, zoals bepaald in artikel 1214 van het Burgerlijk Wetboek, doch uitsluitend tegen zijn eigen garanten.

In het chequerecht heeft, in strijd met artikel 1206 van het Burgerlijk Wetboek, de stuiting der verjaring slechts gevolgen tegen degene ten aanzien van wie de daad van stuiting heeft plaats gehad (artikel 53, tweede lid, van de nieuwe wet).

Ook artikel 1285 van het Burgerlijk Wetboek is niet van toepassing. Zelfs wanneer de houder niet uitdrukkelijk voorbehoud heeft gemaakt voor het behoud van zijn rechten tegen de andere regresplichtigen, belet de kwijtschelding of het ontslag, aan een van de verbonden verleend, de houder niet de andere aan te spreken. Met andere woorden, de kwijtschelding toegestaan aan een van de garanten valt niet onder de toepassing van artikel 1285 van het Burgerlijk Wetboek. Zij ontslaat uitsluitend de garant aan wie de kwijtschelding werd verleend, alsook deze die tegen hem een verhaal konden uitoefenen, m.a.w. de latere ondertekenaars.

Wat aangaat de solidariteit heeft het chequerecht dus een speciaal regime, dat afwijkt van het gemeen recht, hetwelk alleen van toepassing is wanneer de wet op de cheque uitdrukkelijk op deze regels beroep doet. Aldus verwijst de nieuwe wet naar de algemene gevolgen van de solidariteit in het tweede lid van artikel 44. («De houder kan deze personen, zowel ieder afzonderlijk als gezamenlijk aanspreken, zonder verplicht te zijn de volgorde waarin zij zich hebben verbonden in acht te nemen») en in het vierde lid van

hetzelfde artikel («De vordering, ingesteld tegen één der chequeschuldnaars, belet niet de anderen aan te spreken, al hadden deze zich later verbonden dan de eerst aangesprokene»).

47. *Bedrag dat door de regresvoerende houder kan worden geëist.* (artikel 45)

De houder kan eisen :

- 1° het niet betaalde bedrag van de cheque;
- 2° de interesten, te rekenen vanaf de dag der aanbieding, tegen 6 %; wanneer echter de cheque in België uitgegeven en betaalbaar is, wordt de interest berekend tegen de wettelijke rentevoet (5½ % in handelszaken, 4½ % in burgerlijke zaken);
- 3° de kosten van het protest of van de daarmee gelijkstaande verklaring, die van de gedane kennisgevingen, alsmede de andere kosten.

Op te merken valt dat de interesten beginnen te lopen niet vanaf de datum van protest, doch vanaf de datum van aanbieding, datum waarop de houder het bewijs moet leveren.

48. *Bedrag dat van zijn eigen garanten kan worden geëist door de gehoudene, die de cheque tot voldoening aan zijn regresplicht heeft betaald* (artikel 46).

De gehoudene die de cheque betaald heeft kan vorderen :

- 1° de gehele som die hij betaald heeft;
- 2° de interesten op die som, te rekenen vanaf de dag waarop hij betaald heeft, tegen 6 %; wanneer echter de cheque in België uitgegeven en betaalbaar is, wordt de interest berekend tegen de wettelijke rentevoet;
- 3° de kosten die hij gemaakt heeft.

Door «andere kosten» wordt verstaan de commissies eventueel door banken aangerekend, zegels, enz.

49. *Rechten van de gehoudene, tegen wie het recht van regres wordt of kan worden uitgeoefend* (artikel 47).

Elke chequeschuldnaar tegen wie het recht van regres wordt of kan worden uitgeoefend, heeft het recht, tegen betaling ter voldoening van zijn regresplicht, de afgifte te vorderen van de cheque met het protest of de daarmee gelijkstaande verklaring, alsmede een voor voldaan getekende rekening.

Elke endossant die de cheque heeft betaald tot voldoening van zijn regresplicht, kan zijn endossement en dat van de volgende endossanten doorhalen.

50. *Bevoegdheid van de rechtbanken.*

Vorderingen op grond van cheques moeten, wat de bevoegdheid van de rechtbanken betreft, ingeleid worden met inachtneming van het onderscheid tussen enerzijds de cheques die overdraagbaar zijn door endossement en de cheques aan toonder en anderzijds de cheques «niet aan order». Alleen het onderschrijven van order- en toonderpapier is een objectieve daad van koophandel (wegens de vorm). Het ondertekenen van een cheque «niet aan order» kan alleen een daad van koophandel zijn wanneer zulks wordt gedaan door een koopman in het kader van zijn bedrijf.

51. *Conservatoir beslag* (art. 42bis).

De houder die de tot het regres vereiste formaliteiten vervuld heeft, kan, indien hij vreest dat de

trekkers en endossanten, of een van hen, zich onvermogend maken, conservatoir beslag leggen op de roerende goederen van deze garanten.

De houder van de wegens niet-betaling geprotesteerde cheque moet, om het conservatoir beslag op de roerende goederen van trekker en endossanten te leggen, voorafgaandelijk de machtiging van de voorzitter der rechtbank van koophandel bekomen.

Tekstveranderingen (art. 51)

52. In geval van verandering van de tekst van een cheque, zo zegt artikel 51, zijn zij die na de wijziging hun handtekening op de cheque hebben geplaatst volgens de vereenderde tekst verbonden; zij die daarvoor hun handtekening op de cheque hebben geplaatst, zijn verbonden volgens de oorspronkelijke tekst.

Als voorbeeld kan worden aangehaald het geval waarin het bedrag van de cheque op een bepaald ogenblik tijdens een der overdrachten zou verhoogd zijn geworden.

Dat de ondertekenaars van de cheque die vóór de wijziging hun handtekening hebben geplaatst slechts gehouden zijn volgens de oorspronkelijke tekst, terwijl zij die na de wijziging hebben getekend gehouden zijn volgens de veranderde tekst, is een toepassing van het principe van de onafhankelijkheid van de handtekeningen gehuldigd door artikel 10 van de wet.

Een moeilijkheid is de vraag te weten of de betrokkene, die een gewijzigde of vervalste cheque betaalt, ten opzichte van de trekker bevrijd is. Dit probleem werd door het hoger besproken tweede lid van artikel 35 behandeld: de betrokkene is door de betaling van de cheque wettig bevrijd, tenzij hem bedrog of grove schuld te wijten is.

De verjaring (artikels 52, 52bis en 53).

53. Termijnen van verjaring (art. 52 en 52bis).

Artikel 52 heeft voor alle regresvorderingen een zeer korte verjaringstermijn, namelijk zes maanden, ingesteld.

Deze termijn is van kracht voor de rechtsvorderingen van de houder tegen alle regresplichtigen.

De verjaringstermijn moet berekend worden vanaf het einde van de aanbestedingstermijn.

De regresvorderingen van de verschillende tot betaling van een cheque gehouden schuldenaars tegen elkander verjaren insgelijks door verloop van zes maanden.

In deze gevallen begint de termijn te lopen te rekenen van de dag waarop de chequeschuldenaar de cheque heeft betaald ter voldoening van zijn regresplicht of van de dag waarop hij zelf in rechte werd aangesproken.

Gezien de verjaringstermijn voorheen vijf jaar was, is hij dus thans merkkelijk ingekort.

Er bestaat geen regresvordering tegen de betrokkene op grond van de cheque. Dit is vanzelfsprekend.

Wat nu betreft de vorderingen die zouden kunnen ingesteld worden tegen de betrokkene op grond van de door hem begane fouten, deze zijn onderworpen aan de verjaringstermijn van gemeen recht. Aldus bij voorbeeld de aansprakelijkheid van de bankier bij de uitbetaling van gekruiste cheques. (artikel 38).

Hetzelfde wat betreft de aansprakelijkheid van de gehouden die geen kennisgeving doet van de non-betaling binnen de wettelijke termijn (artikel 42, laatste lid). Zoals hoger gezegd treft hem geen verval van zijn recht, doch hij is verantwoordelijk voor de

door zijn nalatigheid veroorzaakte schade, zonder dat de schadevergoeding het bedrag van de cheque kan te boven gaan.

Artikel 52bis van de nieuwe wet voorziet de mogelijkheid van een rechtsvordering tegen de trekker die geen dekking bezorgd heeft en tegen de trekker of een endossant die zich onrechtmatig mocht hebben verrijkt. Deze vordering mag uitgeoefend worden zelfs na verloop van de verjaringstermijn van zes maanden.

De verjaringstermijn van gemeen recht is ten slotte ook nog van toepassing op de vordering van de betrokkene tegen de trekker, wanneer eerstgenoemde zou betaald hebben zonder dat de nodige provisie aanwezig was. Dit is vanzelfsprekend, vermits het geen cambiale vordering betreft.

54. Stuiting en schorsing van de verjaring (art. 53).

De verjaring van de vorderingen die voortvloeien uit een cheque wordt *gestuit* door rechtsvervolg. De term rechtsvervolg heeft een zeer brede betekenis en bevat al de oorzaken van stuiting die worden opgesomd in artikel 2244 van het Burgerlijk Wetboek: een dagvaarding om in rechte te verschijnen, een bevel of een inbeslagneming.

De erkenning van het recht van de schuldeiser door de schuldenaar (art. 2248 B.W.) is geen oorzaak van stuiting der verjaring; zij werd althans niet door de wetgever vermeld.

De debiteur kan altijd zijn schuld erkennen in een afzonderlijke akte, die op zichzelf als bewijsschrift volstaat, die schuldvernieuwing met zich brengt en waarop de verjaringstermijn van gemeen recht van toepassing zal zijn. (Zie Frédéricq, Drt. Comm. Belge, Deel X, nr. 181, p. 512.)

De stuiting der verjaring heeft slechts gevolgen tegen degene ten aanzien van wie de daad van stuiting heeft plaats gehad. De verjaring moet dus gestuit worden ten opzichte van al de ondertekenaars tegen wie men regres wil uitoefenen.

De verjaring van de vorderingen die voortvloeien uit een cheque wordt *geschorst* door feiten van overmacht. Op het ogenblik dat deze oorzaak van schorsing verdwijnt, herneemt de verjaringstermijn zijn loop.

Het voordeel van de schorsing is relatief m.a.w. wanneer de schuldeiser verhinderd wordt zich te verhalen op één van de gehouden, loopt de verjaringstermijn ten opzichte van de anderen.

De wet heeft geen andere oorzaken van schorsing voorzien.

Algemene bepalingen (art. 54 tot 57).

55. Bankiers (art. 54).

Hierboven, onder de bespreking der verplichte vermelding van de betrokkene op de cheque, waarnaar wordt verwezen, werd reeds gezegd welke personen of instellingen door de wet als bankier aangezien worden.

Uit de artikelen 1, 2 en 3 van de gecoördineerde wetten op de controle der Banken en de uitgifte van effecten en waarden blijkt dat de benaming bank enkel mag worden aangenomen door personen of vennootschappen die ingeschreven zijn bij de Bankcommissie, nadat zij het bewijs hebben geleverd dat zij gewoonlijk deposito's op zicht of op termijnen die twee jaar niet overschrijden ontvangen, om deze te gebruiken voor bank-, krediet- of investeringsverrichtingen.

Artikel 54 van de eenvormige wet stelt met de banken gelijk de kredietinstellingen die beheerst worden door een bijzondere wet, in de mate waarin deze laatste hun bevoegdheden toekent waarvoor de uitgifte van chequeboekjes nuttig zou zijn.

56. *Wettelijke Feestdagen* (art. 55).

De bepalingen van artikel 55 behelzen het volgende :

1. De aanbieding en het protest van een cheque kunnen niet plaats hebben dan op een werkdag.

2. Wanneer de laatste dag van de termijn van aanbieding of van protest of een daarmee gelijkstaande akte een wettelijke feestdag is, wordt die termijn verlengd tot de eerste werkdag volgend op het einde er van.

3. De tussenliggende feestdagen zijn begrepen in de berekening van de termijn.

4. De zaterdag is gelijkgesteld met een wettelijke feestdag.

57. *Algemene bepaling betreffende de aanvang van de termijnen.* (art. 56)

Artikel 56 beschikt dat in de termijnen, door de eenvormige wet bepaald, de dag waarop zij aanvangen niet wordt medegerekend. Dit is de toepassing van de algemene rechtsregel : «Dies a quo non computatur in termino».

Ter herinnering weze gezegd dat krachtens artikel 29 de termijn van *aanbieding* van een cheque begint te lopen van de dag die op de cheque als datum van uitgifte is vermeld.

58. *Uitstel van betaling* (art. 57).

Bij uitzondering aan artikel 1244 van het Burgerlijk Wetboek kan geen uitstel van betaling, noch door de wet noch door de rechter toegestaan worden.

Vanzelfsprekend moet het gaan over verbintenissen die spruiten uit de cheque.

Een beperkt uitstel zal nochtans praktisch aan de debiteur ten goede komen in geval de rechter zijn uitspraak tot een nieuwe zitdag verdaagt.

Vermiste cheques (artikels 58, 59 en 60).

59. Wanneer de houder onvrijwillig en toevallig buiten bezit van een cheque wordt gesteld en geen ander exemplaar kan vertonen, moet hij als volgt te werk gaan.

Hij moet een beschikking van de voorzitter der rechtbank van koophandel uitlokken, door middel waarvan hij de betaling van de vermiste cheque zal kunnen vragen. Om dit bevelschrift te bekomen zal hij de betrokkene voor de voorzitter van genoemde rechtbank dagvaarden en hij zal dienen te bewijzen dat hij eigenaar is van de cheque en vervolgens zal hij een borg moeten aanbrengen of een voldoende pand verschaffen.

Alhoewel de cheque is verloren gegaan, moet de houder de betaling vragen binnen de aanbiedingstermijn. De betrokkene zal vanzelfsprekend weigeren te betalen, omdat de cheque hem niet wordt overgelegd. De houder zal dan zijn regresrechten bewaren door het doen opstellen van een «akte van protestatie». Deze akte moet opgemaakt worden uiterlijk de tweede dag na het einde van de aanbiedingstermijn. De akte moet aan de trekker en aan de endossanten bij deurwaardersexploot worden betekend binnen de termijn van acht dagen te rekenen van haar dagtekening.

De akte van protestatie dient niet verward te worden met de protestakte, daar deze laatste in de vorm van verlengstuk aan het geprotesteerd papier moet gehecht worden, overeenkomstig het eerste lid van artikel 3 der wet van 10 juli 1877.

Ten einde de conservatoire akte van protestatie op te stellen is het niet nodig dat de hierboven besproken rechterlijke beschikking of een borgstelling is tussengekomen. Deze zijn nodig om de betaling te vorderen terwijl de akte van protestatie en haar betekening dienen om de regresrechten te behouden.

Stippen wij nog aan dat de verbintenis van de borg een einde neemt na zes maanden, indien er gedurende die tijd noch rechtsvordering noch rechtsvervolgning is geweest.

Strafbepalingen (art. 61 en 62).

60. Artikel 61 bestraft met gevangenisstraf van één maand tot twee jaar en met een geldboete van 26 frank tot 3.000 frank het uitgeven en overdragen van cheques zonder voorafgaand toereikend en beschikbaar fonds.

Met dezelfde straffen worden verder, naar wij menen te begrijpen, volgende gedragingen gesanctioneerd in verband met het herroepen van de cheque en het onbeschikbaar maken of terugnemen van de dekking :

1. Tijdens de aanbiedingstermijn :

- a. wetens de dekking geheel of gedeeltelijk terugnemen;
- b. met bedrieglijk opzet of met het oogmerk om te schaden de cheque herroepen of de dekking geheel of gedeeltelijk onbeschikbaar maken.

2. Na het verstrijken van de aanbiedingstermijn :

- a. met bedrieglijk opzet of met het oogmerk om te schaden het fonds geheel of ten dele terugnemen;
- b. met bedrieglijk opzet of met het oogmerk om te schaden de cheque herroepen of de dekking geheel of gedeeltelijk onbeschikbaar maken.

Art. 509bis van het strafwetboek zal nog alleen van toepassing zijn op de postcheque en de postoverschrijving. Zoals bekend maakt de postcheque het voorwerp uit van een afzonderlijke wet, die dagtekent van 2 mei 1956. Artikel 28 van deze wet heeft namelijk een nieuw artikel 509bis ingevoerd, dat, overeenkomstig artikel 1 van het Koninklijk Besluit van 26 december 1956 houdende inwerkingtreding van de wet op de postcheque, van kracht wordt dezelfde dag als de wet betreffende de invoering in de nationale wetgeving van de eenvormige wet op de cheque in werking treedt.

Artikel 62 van de nieuwe wet sanctioneert met een geldboete van vijftig frank voor elke overtreding de bankier die, bij afgifte van een boekje met formulieren van cheques, aan zijn kas betaalbaar, op de omslag van elk boekje niet woordelijk de tekst van artikel 61 opneemt.

Wetsconflicten (art. 63 en 64).

61. De artikels 63 en 64 bevatten twee wetsbepalingen in verband met wetsconflicten.

Er wordt aangenomen dat de bekwaamheid van de partijen geregeld wordt volgens de nationale wet (artikel 2 van het Verdrag van Genève tot regeling van bepaalde wetsconflicten ten aanzien van cheques). Artikel 63 past dit beginsel toe. Verbintenissen die een Belg in het buitenland bij cheque heeft aangegaan, worden in België slechts dan als geldig erkend, indien hij volgens de Belgische Wet de vereiste bekwaamheid bezat om die verbintenissen aan te gaan. (Vergelijk

art. 92 van de gecoördineerde wetten op de wisselbrief en het orderbriefje.)

Artikel 64 wijkt af van de regel «locus regit actum». Dit artikel bepaalt dat verbintenissen die een Belg in het buitenland bij cheque heeft aangegaan in de vorm door de Belgische Wet voorgeschreven, in België geldig zijn ten opzichte van andere Belgen (zie art. 4 van voornoemd verdrag).

Accreditieven, girobons en bankbiljetten aan order (art. 66).

62. Accreditieven, girobons (ook genaamd giromandaten, bons van overschrijving of mandaten van overschrijving) en bankbiljetten aan order zijn onderworpen aan de bepalingen van de wet op de cheque, in zover deze bepalingen verenigbaar zijn met de eigen aard van elk van genoemde waardepapieren. Hun benaming moet worden opgenomen in de tekst zelf van het geschrift.

Het accreditief is een geschrift waarbij de onderschrijver, meestal een bankier, verklaart dat hij van een bepaalde persoon een bepaalde som heeft ontvangen en een ander persoon, ook meestal een bankier, die in een andere plaats is gevestigd, verzoekt eenzelfde som uit te betalen tegen overgave van voornoemd geschrift. Zo wordt een som, in een plaats gestort, op een andere plaats betaalbaar. Het overbrengen van munten wordt aldus vermeden.

Het verschil met de cheque ligt hierin dat zulk geschrift door de schuldenaar (bankier) aan de schuldeiser (cliënt) wordt verstrekt, terwijl bij de cheque de schuldeiser op de schuldenaar trekt.

Het bankbiljet aan order wordt eveneens door de

schuldenaar uitgeschreven en aan de schuldeiser overhandigd. Men moet het bankbiljet aan order, dat zelden voorkomt, niet verwarren met de biljetten aan toonder van de Nationale Bank van België.

De girobon, of giromandaat, is een geschrift waarbij de cliënt van een bank, gebruik makend van zijn aldaar berustende fondsen of van een krediet hem door zijn bankier toegestaan, deze laatste verzoekt een bepaald bedrag over te schrijven op de rekening van een ander cliënt derzelfde bank.

De girobon verschilt slechts hierin van de cheque dat de betaling door gewone overschrijving geschiedt. Hij vermijdt insgelijks de verhandeling van munten.

* * *

Tot daar ons bondig doch naar wij menen volledig overzicht over de bepalingen ingevoerd door de nieuwe wet op de cheque. Het was niet ons opzet de wetteksten grondig te ontleden. Wij hadden hoofdzakelijk op het oog de nieuwe wetsbepalingen te ordenen, derwijze dat de lezer dit zeer speciaal onderwerp met meer gemak zou kunnen doorwerken. Sommige paragrafen zijn dan ook slechts de weergave van de wettekst, wanneer deze op zichzelf naar ons oordeel voldoende duidelijk is. Daar waar nodig hebben wij gepoogd door een aanvullend commentaar, gepaard met een betere ordening, de wetsbeschikkingen te verduidelijken. Wij hopen dat onze overzichtelijke ontleding van de wet, in afwachting van het verschijnen van ruimere werken, van nut zal zijn.

PAUL BLONDEEL,

Juridisch Adviseur bij de N.V. Kredietbank.

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

2e Kamer. — 13 februari 1961.

Voorzitter : M. Bayot.

Raadsheer-verslaggever : M. Polet.

Advokaat - generaal : M. Delpelchin.

Strafvordering. — Geen verplichting voor de magistraten en griffiers vast te stellen, dat de conclusies van partijen door alle rechters gezien zijn.

Geen wetsbepaling legt aan de magistraten en de griffiers de verplichting op vast te stellen, dat de conclusies der partijen door elk van de rechters, die aan het vonnis deelgenomen hebben, gezien zijn.

Moffroid t./ Willaert b.p.

Gelet op het bestreden vonnis, op 8 september 1960 door de Correctionele Rechtbank te Charleroi in hoger beroep gewezen;

1. In zover de voorziening gericht is tegen de beslissing gewezen over de publieke vordering :

Over het eerste middel hieruit afgeleid dat het bestreden vonnis de conclusies van aanlegger niet beantwoordt, waarin zij vóór de Correctionele Rechtbank betoogde dat, zo zij de haar ten laste gelegde feiten bekend had, deze bekentenis tegengesproken werd door de verklaringen van de klager zelf; dat deze immers verklaarde dat het niet aanlegster was die hem slagen

had toegebracht en dat de felheid van deze slagen bewees dat zij door een man toegebracht werden;

Overwegende dat de conclusies van aanlegster aanvoerden dat haar bekentenis «in formele tegenspraak was met het dossier in zijn geheel»;

Overwegende dat het bestreden vonnis erop wijst «dat de bekentenis van beklaagde Moffroid niet met het dossier in tegenspraak is; dat immers, Azzolini verklaard heeft dat Moffroid het was die geslagen had en dat beklaagde verklaard heeft dat zij Willaert een vuistslag toegebracht had»;

Overwegende derhalve dat het vonnis het door aanlegster voorgestelde middel passend beantwoordt; dat de rechtbank bovendien niet ertoe gehouden was de redenen aan te duiden, welke haar bepaalden haar overtuiging te steunen op de bekentenis van aanlegster en op de verklaring van een medebeklaagde, veeleer dan op de verklaring van de klager;

Dat het middel niet kan ingewilligd worden;

Over het tweede middel, hieruit afgeleid dat het bestreden vonnis en de procedurestukken niet vaststellen dat de rechters de door aanlegster genomen conclusies gezien hebben; dat uit het vonnis blijkt dat aanlegster in haar verweermiddelen gehoord werd, en uit het proces-verbaal van de terechtzitting dat zij conclusies ingediend heeft en uit het op de conclusies aangebrachte visum dat de voorzitter ze gezien heeft, maar dat uit die documenten niet blijkt, dat gans de rechtbank ze eveneens gezien heeft;

Overwegende dat geen wetsbepaling aan de magistraten en de griffiers de verplichting oplegt vast te

stellen, dat de conclusies der partijen door elk van de rechters welke aan het vonnis deelgenomen hebben gezien zijn;

Dat het middel naar recht faalt;

En overwegende dat de substantiële of op straf van nietigheid voorgeschreven rechtsvormen werden nageleefd en dat de beslissing overeenkomstig de wet is;

II. In zover de voorziening gericht is tegen de beslissing gewezen over de burgerlijke vordering;

Overwegende dat aanlegster geen bijzonder middel doet gelden;

Om die redenen,

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt aanlegster tot de kosten.

HOF VAN CASSATIE

2e Kamer. — 11 september 1961.

Voorzitter : M. Vandermersch.

Raadshere-verslaggever : M. de Bersaques.

Advokaat-generaal : M. Depelchin.

Vordering van een ministerieel departement tegenover een ander. — Onbevoegdheid van de rechtbanken om daarover te beslissen.

De verschillende ministeriële departementen maken geen onderscheiden rechtspersonen uit. De conflicten, die ten aanzien van de betrekkingen tussen de ministers onderling en van de regeling van hun respectieve budgetten kunnen ontstaan, zijn van administratieve aard.

Het behoort niet aan de rechtbanken te beslissen, dat een departement aan een ander sommen moet uitkeren. De staat kan als enig rechtssubject niet tegelijkertijd schuldenaar en schuldeiser van zich zelf zijn.

Procureur des Konings te Dendermonde t/ Wayerman en Belgische Staat (minister van Volksgezondheid en het Gezin).

Gelet op het bestreden vonnis op 6 maart 1961 door de Correctionele rechtbank te Dendermonde gewezen :

Over het middel, afgeleid uit de schending van het beginsel van de scheiding der machten en van de artikelen 5 en 17 der wet van 15 mei 1846 ;

doordat het bestreden vonnis de Belgische Staat, in de persoon van de Minister van Volksgezondheid en van het Gezin, burgerlijk verantwoordelijk, heeft verklaard voor de boete en de kosten van de publieke vordering waartoe zijn aangestelde Weyerman veroordeeld werd ;

dan wanneer de rechtbank niet vermocht te beslissen dat het budget van een bepaald ministerieel departement een zekere som aan het budget van een ander departement zou uitkeren ;

Overwegende dat de verschillende ministeriële departementen geen onderscheidene rechtspersonen uitmaken, dat onder de benaming van ieder van hen, het altijd de Staat is die de belanghebbende is, en dat hij de inkomsten en uitgaven centraliseert door tussenkomst van het Ministerie van Financiën, overeenkomstig de bij artikelen 5 en 17 van de wet van 15 mei 1846 op 's Rijks comptabiliteit voorziene regelen ;

Overwegende dat, wat de betrekking tussen de Ministers onderling, en de regeling van hun respectieve budgetten betreft, indien er conflicten rijzen, zij van administratieve aard zijn en onder toezicht van het Rekenhof vallen ;

dat het de rechtbanken niet behoort te beslissen dat een budget aan een andere een zekere som dient uit te keren ;

Dat zulks het voorwerp niet uitmaakt van een burgerlijke schuld, daar de Staat, enig rechtssubject in zulkdanige afrekening, niet tegelijkertijd schuldenaar en schuldeiser jegens zichzelf kan zijn ;

dat het vonnis dus de artikelen 5 en 17 van de wet van 15 mei 1846 heeft geschonden ;

Overwegende dat de voorziening slechts gericht is tegen de door het middel aangevallen beschikkingen van het vonnis ;

Om die redenen :

Verbreekt het bestreden vonnis doch enkel in zover het de Staat, vertegenwoordigd door de Minister van Volksgezondheid en van het Gezin, burgerlijk aansprakelijk heeft verklaard voor de boete en de kosten van de publieke vordering waartoe Weyerman veroordeeld werd, en vermits er ten deze geen geschil bestaat dat tot de bevoegdheid van de rechterlijke macht behoort, beveelt dat melding van dit arrest zal gemaakt worden op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing, zegt dat er geen termen zijn tot verwijzing.

Laat de kosten ten laste van de Staat.

RAAD VAN STATE

4e Kamer. — 12 juli 1961.

Voorzitter : M. Vranckx.

Raadsheren : M. Mast en Mees.

Substituut-auditeur-generaal : M. Debaedts.

Advokaten : Mrs. Lambrechts en Van Rompaey.

1. **Gevaarlijke, ongezonde en hinderlijke bedrijven. — Danszalen, met inbegrip van koffiehuisen waar gedanst wordt. — Regeling door reglement voor de arbeidsbescherming. — Gemeentelijk politiereglement op constructie van danstenten. — Inbreuk op art. 107 Grondwet.**
2. **Algemene bevoegdheid tot uitvoering van politieverordeningen behoort aan de burgemeester. — Onbevoegdheid van college van burgemeester en schepenen. — Ambtshalve opwerping.**

1. *Het algemeen reglement voor de arbeidsbescherming heeft de « danszalen met inbegrip van koffiehuisen waar gedanst wordt » ingedeeld bij de gevaarlijke, ongezonde en hinderlijke bedrijven, reglement dat zo uitgewerkt en volledig is dat daardoor de verordenende bevoegdheid van de gemeenteraad is uitgesloten en artikel 107 Grondwet dient toegepast.*
2. *De onbevoegdheid van het college van burgemeester en schepenen inzake uitvoering van politieverordeningen wordt ambtshalve opgeworpen.*

Van Bael t/ 1. Burgemeester van Mol; 2. het College van burgemeester en schepenen van Mol.

Arrest nr. 8744

Gehoord het gedeeltelijk eensluidend advies van de heer Debaedts, substituut-auditeur-generaal ;

Gezien het verzoekschrift dd. 21 oktober 1959 ;

Overwegende dat het beroep strekt tot vernietiging :

1. van de beslissing van de burgemeester der gemeente Mol dd. 20 augustus 1959, waarbij aan verzoeker verlof wordt geweigerd tot het inrichten van een openbare danspartij in zijn danstent te Mol-Sluis op 23, 24 en 25 augustus 1959 ;

2. van de beslissing van de burgemeester der gemeente Mol-Sluis dd. 22 augustus 1959, waarbij de onmiddellijke sluiting van de danstent van verzoeker wordt bevolen ;

3. van het besluit van het kollege van burgemeester en schepenen van de gemeente Mol van 22 augustus 1959, waarbij insgelijks de sluiting van de inrichting van verzoeker wordt bevolen ;

Overwegende dat verzoeker de beslissing vermeld sub 1°, die vermeld sub 2° en het besluit vermeld sub 3° voor kennisneming heeft ondertekend respectievelijk op 20 augustus, op 22 augustus en op 22 augustus 1959 ; dat derhalve het beroep tegen de eerste beslissing te laat is ingesteld ; dat het beroep tegen de beslissing sub 2° en het besluit sub 3°, in strijd met de bewering van de tegenpartij, tijdig genoeg is ingesteld ;

Overwegende dat de sub 2° bestreden beslissing van de burgemeester steunt op de overweging dat, in strijd met artikel 1 van het politiereglement van 23 april 1932, de danstent van verzoeker niet is opgericht in metselwerk of andere brandvrije stoffen ;

Overwegende dat verzoeker inroept dat het hem « onmogelijk is na te gaan op welke wettelijke bepalingen de heer burgemeester en het kollege van burgemeester en schepenen hun beslissingen steunen » en dat in ieder geval een rechtsgrond voor die beslissingen niet kan worden gevonden in het gemeentelijk politiereglement, daar dit laatste onwettelijk is ;

Overwegende dat de « danszalen met inbegrip van koffiehuisen waar gedanst wordt » door het algemeen reglement voor de arbeidsbescherming, titel 1 (besluit van de Regent van 11 februari 1946), hoofdstuk II, A, ingedeeld zijn bij de gevaarlijke, ongezonde en hinderlijke bedrijven van de tweede categorie waarvoor een vergunning van het kollege van burgemeester en schepenen vereist is ; dat het genoemde reglement een bijzondere politieregeling heeft tot stand gebracht die zo uitgewerkt en volledig is dat daardoor de verordende bevoegdheid van de gemeenteraad op de door het reglement bestreken toepassingsgebied is uitgesloten ; dat derhalve, bij toepassing van artikel 107 van de Grondwet, het gemeentelijk politiereglement van 23 april 1932 geen toepassing vindt ;

Overwegende dat hieruit voortvloeit dat de sub 2° bestreden beslissing van de burgemeester rechtsgrond mist ;

Overwegende dat het kollege van burgemeester en schepenen het bestreden besluit heeft genomen op grond van een verordening van de gemeenteraad dd. 25 maart 1949 betreffende de herbergen ; dat, zonder na te gaan of deze verordening al dan niet terzake kon worden ingeroepen, dient te worden vastgesteld dat de algemene bevoegdheid ter uitvoering van politieverordeningen de burgemeester toekomt en dat het kollege van burgemeester en schepenen alleen bevoegd kan zijn krachtens een bijzondere wettelijke opdracht ; dat terzake zodanige bevoegdheid door geen wettelijke bepaling aan het kollege van burgemeester en schepenen is opgedragen ; dat de onbevoegdheid ambtshalve dient te worden opgeworpen ; dat tenslotte het bestreden besluit evenmin een rechtsgrond kan vinden in het algemeen reglement betreffende de arbeidsbescherming, daar het niet kan worden begrepen in de zin van een

weigering de bij het bedoelde reglement voorgeschreven vergunning te verlenen.

Besluit :

Artikel 1 :

Het beroep, in zoverre het strekt tot vernietiging van de beslissing dd. 20 augustus 1959 van de burgemeester van de gemeente Mol, is verworpen.

De beslissing dd. 22 augustus 1959 van de burgemeester van de gemeente Mol en het besluit dd. 22 augustus 1959 van het kollege van burgemeester en schepenen van de gemeente Mol zijn vernietigd.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

9e Kamer. — 25 januari 1962.

Voorzitter : M. de Foy.

Raadsheren : M.M. Liard en Van der Haegen.

Advocaat-generaal : M. Cerckel.

Advocaten : Mrs. Eeberhard, Collard en Tijtgat.

Exploot. — Nietigheid van het exploit van de betekening van een vonnis, wanneer de deurwaarder in het afschrift, dat voor de betrokken persoon als origineel geldt, alleen vermeld heeft : « ... sprekende tot... naaste geboort, die mijn origineel tekent ». — Strekking van de artt. 68, 70 en 1030 Rv. — Geen toepasselijkheid van art. 173 Rv.

Uit de combinatie van de artt. 70 en 1030 Rv. blijkt, dat het bepaalde bij art. 68 Rv., waarbij aan de deurwaarder is opgelegd, niet alleen zich ten huize van de betrokken persoon te begeven en naar deze, zijn verwanten of dienstboden navraag te doen maar ook van zijn verrichtingen en bevindingen op het origineel melding te maken, op straffe van nietigheid is voorgeschreven.

Is nietig het exploit van de betekening van een vonnis, wanneer in het voor de betrokken persoon bestemd afschrift alleen vermeld is « ... sprekende tot... naaste geboort, die mijn origineel tekent », zonder dat de deurwaarder daaraan heeft toegevoegd, dat hij aan de woonplaats van de betrokken persoon noch deze noch een van zijn verwanten of dienstboden heeft gevonden.

Ten aanzien van de betrokken persoon geldt het afschrift van het exploit als origineel, zodat de nietigheid van het afschrift niet door de regelmatigheid van het origineel wordt gedekt.

Art. 173 Rv. is ten deze niet toepasselijk daar de betreffende nietigheid de « belangen van de tegenpartij » kan schaden.

Eycken, de Wachter en Jorgens t/ N.V. Omnium e.a.

Gezien in regelmatige uitgifte het vonnis der Rechtbank van Koophandel te Antwerpen, dd. 16 september 1960, ten verzoeken der verzekeraars, geïntimeerden onder nummers 1 tot en met 10 aan appellanten betekend bij exploit dd. 7 november 1960, en waartegen binnen de wettelijke termijn, namelijk op 5 januari 1961 beroep werd aangetekend tegen geïntimeerden onder nummers 1, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10 en 11 (hebbende deze laatste zijnerzijds het vonnis betekend op 24 november 1960) ;

Aangezien tegen de N.V. Mutuelle Générale Fran-

caise, geïntimeerde onder n° 2, en tegen de N.V. Assar, geïntimeerde onder n° 7, het beroep aangetekend werd bij exploit van 9 januari 1961 en beide laatstgenoemden de laattijdigheid van dit beroep opwerpen, wat hun betreft, meer dan twee maanden verlopen zijnde sedert de betekening van het vonnis;

Aangezien volgens appellanten de termijn voor beroep nooit aanvang nam wegens de nietigheid van het exploit waarbij het vonnis hun werd betekend, — nietigheid die, in hun thesis, zou voortspruiten uit de omstandigheid dat de betekening geschiedde « sprekende tot Mme Weduwe Roofthoofd, naaste geboortgenoot die mijn origineel tekent » zonder dat door de instrumenterende deurwaarder vermeld werd dat in de woonplaatsen van appellanten, noch appellanten zelf, noch enig bloed- of aanverwant of dienstbode had aangetroffen;

Aangezien uit de voorgelegde proceduurstukken blijkt dat deze kritiek in feite slechts gelden kan voor de aan elk der drie betekenden, thans appellanten, bestemde copij, daar het origineel van het exploit ten opzichte van ieder betekende regelmatig vaststelt dat de deurwaarder sprak « tot de naaste geboortgenoot, Mme Wwe Ch. Roofthoofd die mijn origineel tekent, niemand ten huize van betekende aangetroffen hebbende » — maar aangezien voor de betekende, de copij als origineel geldt en de nietigheden van de copij niet door het origineel worden gedekt (Verbr. 30 oktober 1882, Pas. 1882, I, 372);

Aangezien artikel 68 van het wetboek van Burgerlijk Procesrecht (art. 3 van het Koninklijk Besluit n° 300, dd. 30 maart 1936) aan de deurwaarder oplegt niet enkel zich werkelijk ten huize van de betekende te begeven en er navraag te doen naar belanghebbende zelf, of diens familieleden of dienstboden, doch ook van deze demarche zowel op de copij als op het origineel, melding te maken evenals van zijn bevindingen, — en anderzijds uit de combinatie der artikelen 70 gewijzigd door artikel 3 van het Koninklijk Besluit n° 300, dd. 30 maart 1936 en 1030 van het wetboek van Burgerlijk Procesrecht volgt dat voormelde voorschriften op straffe van nietigheid zijn opgelegd;

Aangezien bij gebrek aan feitelijke inlichtingen in de voor hen bestemde copij, alleszins in de geest van de betekenden een ernstige twijfel kon en moest oprijzen of de deurwaarder zich al dan niet te hunnen huize had aangeboden en of hij er een familielid of dienstpersoneel had ontmoet — wat voor de betekenden van het grootste praktisch belang blijkt te zijn geweest, vermits vaststaat dat de buurvrouw aan wie de copijen overhandigd werden zo nalatig was (opzettelijk of niet) die belangrijke processtukken geruime tijd bij zich te houden;

Aangezien dus de voor belanghebbenden als origineel geldende copijen niet aantonen dat een op straffe van nietigheid voorziene pleegvorm, waarbij zij belang hadden, werd volbracht — en appellanten bijgevolg, bij toepassing van hogervermelde wetsbeschikkingen evenals van artikel 173 van het wetboek van Burgerlijk Procesrecht, gewijzigd door artikel 10 van het Koninklijk Besluit van 30 maart 1936, terecht de nietigheid inroepen van het betekeningsexploit van 7 november 1960;

Aangezien bijgevolg het beroep tijdig en regelmatig is naar vorm tegenover al de geïntimeerden, inbegrepen deze onder n° 2 en 7, wier tegeneis in vergoeding voor tergend beroep derhalve alhoewel ontvankelijk, toch ongegrond voorkomt;

(Het overige zonder belang.)

HOF VAN BEROEP TE GENT

6e Kamer. — 14 maart 1961.

Voorzitter : M. de Walque.

Raadsheren : M.M. Soeneis en Moerenhout.

Advocaat-generaal : M. Ely.

Advocaten : Mrs. Roose en Gits (Kortrijk) en De Clerck (Waregem).

Auteursrecht. — Tekeningen en modellen. — Namaking. — Voorwaarden tot strafbaarheid : originaliteit en nieuwheid van de tekening; kwaadwillig en bedrieglijk inzicht bij de dader. — Anterioriteit van de tekening. — Bewijslast.

Ter beoordeling van de strafrechtelijke schuld van de persoon vervolgd wegens namaking door het kwaadwillig en bedrieglijk plegen van een aanslag op het auteursrecht, van een tekening, nl. van épingléweefsel, dient te worden nagegaan :

1. *Of de nagemaakte tekening de vereiste originaliteit vertoont. Deze bestaat hierin dat gedachtenassociatie, die tot de schepping van de tekening aanleiding gaf, aan de auteur eigen moet zijn, en dus iets persoonlijks moet dragen; een opvatting of intellectuele voorstelling die in eenieders gedachte moet rijzen is niet vatbaar voor bescherming, alhoewel zij vroeger nooit verwezenlijkt werd, juist omdat het in eenieders bereik ligt tot de verwezenlijking er van over te gaan;*

2. *Of de nagemaakte tekening nieuw is d.w.z. dat zij een tot nogtoe onbestaand voorkomen vertoont waardoor het verschillend is van vroegere verwezenlijkingen, hetgeen de anterioriteit noodzakelijk veronderstelt t.o.v. andere tekeningen. Deze nieuwheid moet evenwel niet volstrekt zijn, daar iedere nieuwe en oorspronkelijke combinatie van reeds gekende bestanddelen, toebehorende aan het openbaar domein, vatbaar is voor bescherming; het volstaat dat haar geheel een nieuw voorkomen vertoont, een nieuwe indruk geeft, zodat een nieuw effect om van vroegere verwezenlijkingen te kunnen gescheiden worden.*

3. *Of de namaker gehandeld heeft met kwaadwillig en bedrieglijk inzicht, wat, zoals in onderhavig geval, bewezen wordt door de feitelijke gedragingen van verdachte.*

O.M. en P.V.B.A. « C. Vandekerckhove et fils »
te Deerlijk t/ X...

Overwegende dat de burgerlijke partij en het Openbaar Ministerie tijdig en in rechtsgeldige vorm beroep hebben ingesteld;

Overwegende dat verdachte ervan beticht wordt zich schuldig gemaakt te hebben aan namaking door kwaadwillig en bedrieglijk een aanslag te plegen op het auteursrecht namelijk door de tekening nr. 3092 van een épinglé weefsel na te maken ten nadele van de P.V.B.A. « Vandekerckhove et Fils » die klacht heeft ingediend;

Overwegende dat de burgerlijke partij op 13 september 1956 opdracht gaf aan de heer Marcel Tavernier, textieltekenaar en leraar aan het Belgisch Textielinstituut te Gent, een moderne abstracte tekening te maken voor épinglé weefsel; dat de heer Tavernier de kwestieuze schets en kaarttekening ontwierp; dat deze schets en kaarttekening door de burgerlijke partij in haar kollektie gerangschikt werd onder nr. 3092 en dat de firma Vercruysse, Magdalenestraat 19, te Kort-

rijk, op 12 oktober 1956 de kartons kapte; dat daarop de stalen vervaardigd werden en de eerste bestellingen reeds in februari 1957 uitgevoerd werden;

Overwegende dat de burgerlijke partij in december 1957 vernam dat haar tekening nagemaakt werd in Engeland; dat zij bij schrijven d.d. 3 februari 1958 klacht indiende tegen de firma X..., te Deerlijk;

1. Ontvankelijkheid van de vervolging tegen de verdachte X...

Overwegende dat de verdachte staande houdt dat deze vervolging niet ontvankelijk is omdat het wanbedrijf van kwaadwillige en bedrieglijke namaking een klachtdelikt is en omdat de klacht neergelegd werd tegen de East Kent Weavers, St. Margarets Bay, een handelszaak waarmee hij hoegenaamd geen uitstaans heeft;

Overwegende dat in strijd met verdachte's beweringen de klacht (stuk 1 par. 1) wel neergelegd werd tegen de firma X..., voor wie de verdachte verantwoordelijk is; dat de aanstelling als burgerlijke partij vóór de Onderzoeksrechter (stuk 10) gedaan werd tegen «de verantwoordelijke van de firma X... waarvan de zetel gevestigd is te Deerlijk en meer bepaald tegen X...».

Dat de vervolging ingesteld tegen X... dus wel ontvankelijk is;

2. Originaliteit van de nagemaakte tekening :

Overwegende dat de tekening, om van de wettelijke bescherming te genieten origineel moet zijn;

Overwegende dat de originaliteit hierin bestaat dat de gedachtenassociatie, die aanleiding gaf tot de scheping van de tekening eigen moet zijn aan de auteur en dus iets persoonlijks moet dragen; dat een opvatting of intellectuele voorstelling die zich in eenieders gedacht moet opdringen, niet vatbaar is voor bescherming, alhoewel zij vroeger nog nooit verwezenlijkt werd, juist omdat het in eenieders bereik was over te gaan tot de verwezenlijking ervan;

Overwegende dat aan de hand van deze uiteenzetting het opvallend is dat het épinglé weefsel nr. 3092 toebehorende aan de burgerlijke partij een werkelijke originaliteit vertoont; dat dit de mening is geweest van de verdachte die zich zeker niet schuldig zou maken aan slaafse namaking van een banaal weefsel; dat dit eveneens de mening is van de heer Franssen, aangesteld als deskundige door de Onderzoeksrechter ;

3. Nieuwigheid :

Overwegende dat om van de wettelijke bescherming te genieten de tekening insgelijks nieuw moet zijn;

Overwegende dat de nieuwigheid hierin bestaat dat de tekening een tot dan nog onbestaand voorkomen vertoont waardoor het verschillend is van vroegere verwezenlijkingen hetgeen de vroegerheid noodzakelijk veronderstelt tegenover andere tekeningen; dat deze nieuwigheid niet volkomen volstrekt moet zijn; dat iedere nieuwe en oorspronkelijke combinatie van reeds gekende elementen of bestanddelen toebehorende aan het openbaar domein, vatbaar is voor bescherming, van het ogenblik af dat haar geheel een nieuw voorkomen vertoont, een nieuwe indruk geeft, zodat een nieuw effect bereikt wordt dat aanspraak kan maken op voldoende oorspronkelijkheid, om van vroegere verwezenlijkingen te kunnen gescheiden worden;

Overwegende dat diegene die zich beroept op de privatieve eigendom van een tekening, de vroegerheid

ervan moet bewijzen, dit is de dagtekening der creatie ervan moet vaststellen ; dat het aan de tegenpartij die de nieuwigheid betwist behoort het voorafbestaan van een gelijkaardige creatie te bewijzen;

Overwegende dat, om de anterioriteit van een tekening te beoordelen de rechter zich moet plaatsen op de dag van haar creatie ; ,

Overwegende dat het vaststaat dat de heer Tavernier voor rekening van de burgerlijke partij op 13 september 1956 opdracht ontving de kwestieuze schets en kaarttekening te ontwerpen; dat de firma Vercruysse, Magdalenestraat 19, te Kortrijk op 12 oktober 1956 de kartons kapte volgens gezegde kaarttekening;

Overwegende dat de eerste rechter, — en dit blijkt hoofdzakelijk de reden te zijn geweest van de vrijspraak van de verdachte — verwijst naar een tekening, uitgaande van Hans Thumser Gardinenweberei verschenen in nr. 2 van Heimtex, 1954, welke volgens hem in haar lijnenspel een opvallende gelijkenis zou vertonen met de tekening nr. 3092 van de burgerlijke partij;

Overwegende dat, ondanks het feit dat in de tekening van Heimtex 1954 het centraal hoofdmotief een spiraal is die in de tekening van de burgerlijke partij niet wordt teruggevonden er ongetwijfeld een zekere gelijkenis bestaat tussen de twee tekeningen; dat nochtans het épinglé weefsel van de burgerlijke partij in zijn geheel een nieuw voorkomen vertoont, een nieuwe indruk geeft zodat een totaal nieuw effect bereikt wordt ten overstaan van de tekening verschenen in nr. 2 van Heimtex 1954 die dus niet kan doorgaan als een anterioriteit;

Overwegende dat de brief van de firma Norris d.d. 30 oktober 1959 niet kan gelden als het bewijs van het bestaan van een anterioriteit in de loop van de jaren 1953-1954; dat niets bijzonders gekend is nopens de faam van gezegde firma, maar dat haar verklaring niet gestaafd wordt door stalen, tekeningen of kaarten, alleen gesteund is op het geheugen nopens de gelijkenis van een weefsel met een weefsel dat 5 of 6 jaar vroeger gemaakt werd en waarvan niet gezegd wordt dat het verder in omloop is gebleven en ten slotte omdat de brief geschreven werd na een bezoek van de heer Leleu, vertegenwoordiger van de N.V. X... en mogelijk uit inschikkelijkheid werd gezonden aan de N.V. X...;

Overwegende dat de verklaring van Ronald Merediths op 5 november 1959 afgelegd vóór Peter Bodkin, a commissioner for Oats, evenmin kan doorgaan als het bewijs van een anterioriteit, om dezelfde reden dat ze niet gestaafd wordt door stalen, tekeningen of kaarten en uitsluitend gesteund is op het geheugen nopens de gelijkenis van een weefsel met een weefsel dat 6 jaar vroeger geproduceerd werd; dat hij zelf de draagwijdte van zijn verklaring beperkt door de woorden «voor zoveel ik het mij kan herinneren»; dat volgens inlichtingen verstrekt door de burgerlijke partij, die niet betwist worden door de verdachte, gezegde Ronald Meredith, directeur was van de firma Northowram Weavers wiens activiteit bestond in de confectie van slingers en kransen (guirlandes et couronnes) die gesticht werd op 9 juli 1952 en op 13 oktober 1953 reeds haar bedrijvigheid heeft gestaakt met een passief dat gevoelig het actief overtrof en sedert 13 oktober 1953 geen activiteit meer aan de dag legt;

Overwegende dat de andere anterioriteiten ingeroepen door de verdachte : Form. 1955, Tapeten Zeitung 1955 bladzijden 4 en 3, de zes stalen voorgelegd door de burgerlijke partij en het monster Weyts in plastic geen de minste gelijkenis vertonen met het épinglé weefsel nr. 3092 toebehorende aan de burgerlijke partij;

4. Persoonlijke schuld van de verdachte aan de namaking :

Overwegende dat de nagemaakte weefsels geproduceerd werden door de firma « East Kent Weavers » uit Folkestone (getuigenis Depaemelaere en Uyttenhove);

Overwegende dat de verdachte beheerder is van deze firma; dat in zijn verklaring d.d. 24 maart 1958 (stuk 15) hij deze firma betitelt als « onze zusterfirma »; dat hij verder spreekt van « onze firma in Engeland » en nog verder zegt dat zijn broeder Y..., directeur is van zijn Engels bedrijf; dat het eindelijk blijkt dat hij zeer goed op de hoogte was van hetgeen in de firma East Kent Weavers gebeurde, vermits hij weet te zeggen dat Depaemelaere begin 1958 door zijn broeder in Engeland werd afgedankt wegens technische fouten die hij zou begaan hebben;

Overwegende dat het eveneens vaststaat dat de verdachte persoonlijk in de namaking tussenkwam;

Overwegende dat volgens getuige Depaemelaere (stuk 13) de kaarttekening en het karton van de namaking gekend was onder nr. 35;

Overwegende dat door de gerechtelijke politie op 24 maart 1958 (stuk 14) werd vastgesteld dat de kaarttekening nr. 35 van de firma X... te Deerlijk hoegenaamd niet overeenstemde met de tekening van de klaagster dragende nr. 3092;

Overwegende dat bij de kartonkapper Vandenhove een factuur d.d. 29 juni 1957 werd ontdekt waarop een karton nr. 35 voorkomt, gekapt in 116 bladen (dus een andere getal bladen dan het karton 35 van de firma X... te Deerlijk); dat Vandenhove verklaart dat dit karton gekapt werd aan de hand van de gegevens hem verstrekt door de N.V. X..., te Deerlijk;

Overwegende dat de verdachte dienaangaande geïnterpelleerd (stuk 24) toegeeft dat de kaarttekening 35 hem overhandigd werd door de firma East Kent Weavers en dat hij het karton heeft doen kappen door Vandenhove en dan het karton samen met de hem medegedeelde kaarttekening heeft toegestuurd aan East Kent Weavers te Folkestone;

Overwegende dat de verdachte eveneens toegeeft dat de factuur van Vandenhove d.d. 29 juni 1957 onder meer betrek heeft op het kwestieuze karton nr. 35 met 116 bladen door de N.V. X... te Deerlijk, dus door hem, werd betaald;

5. Kwade trouw :

Overwegende dat de kwade trouw van de verdachte niet alleen blijkt uit het feit dat hij, onmiddellijk nadat hij aangesproken werd door de burgerlijke partij, alle sporen van de namaking deed verdwijnen (getuigenis Depaemelaere stuk 13);

Overwegende dat ter zake de namaking zodanig slaafs is dat moet besloten worden dat de tekenaar het weefsel van de burgerlijke partij voor zijn ogen had toen hij de namaking pleegde; dat dit de goede trouw uitsluit;

Overwegende dat de verdachte kwaadwillig en bedrieglijk de aanslag op het auteursrecht heeft gepleegd door zelf onderrichtingen te geven aan Vandenhove om een karton nr. 35 in 116 bladen te kappen volgens een kaarttekening 35 hem zagezegd overhandigd door de firma East Kent Weavers, door dit karton alsdan aan deze firma te laten geworden, zonder dat van deze opzendingen het minste spoor is overgebleven (zie verklaring verdachte stuk 56 in fine) en ten slotte door zelf dit karton te betalen, zonder te kunnen bewijzen dat hem dit terugbetaald werd door de firma East Kent Weavers (verklaring verdachte stuk 24);

Overwegende dat deze ongebruikelijke, verdachte handelingen van X... zijn kwaadwillig en bedrieglijk inzicht bewijzen;

6. Op burgerlijk gebied :

Overwegende dat de burgerlijke partij aanvoert dat volgens verklaring van de Paemelaere en Uyttenhove 100 stukken van épinglé stof vervaardigd werden in kwestieuze nagemaakte tekening hetzij 100 yards, hetgeen haar een winstverlies zou hebben toegebracht van 34.300 frank;

Overwegende dat het kan aangenomen worden dat de namaking door de verdachte een vermindering heeft teweeggebracht van de verkoop van het kwestieuze weefsel; dat het nochtans overdreven is te besluiten dat zonder de namaking der burgerlijke partij 100 stukken van gezegde épinglé stof meer zou verkocht hebben, daar een deel hiervan wellicht aan de man gebracht werd bij persoonlijke handelsrelaties van de verdachte die de burgerlijke partij toch niet zou hebben bereikt;

Overwegende dat de namaking ook ongetwijfeld een nadeel heeft berokkend aan de burgerlijke partij door de terugslag van de verminderde productie op de vaste algemene kosten; dat het ook begrijpelijk is dat de namaking een nadelige invloed heeft gehad op de bijval caarvan het nagemaakte weefsel genoot; dat indien mogelijk de burgerlijke partij 700 stukken geproduceerd heeft vóór de namaak en ze er slechts 70 meer kon afzetten daarna, zulks nochtans niet noodzakelijk alléén het gevolg is van de namaking maar mogelijk ook van het onvermijdelijk verouderen van iedere modecreatie en tevens ook van het op de markt brengen van nieuwe tekeningen;

Overwegende dat het niet blijkt dat een deskundig onderzoek het juist bedrag van het geleidelijk verlies geleden door de burgerlijke partij zou kunnen bepalen; dat dit bedrag, ex-aequo et bono geraamd wordt op 50.000 frank;

Overwegende dat de zedelijke schade behoorlijk zal hersteld worden door de hierna bevolen publicaties;

Om deze redenen :

Gelet op artikel 11, 12, 14, 16, 24, 30, 31, 34, 35, 36, 37 en 41 der Wet van 15 juni 1935, artikel 40 42, 43, 44, 45 van het Strafwetboek, artikel 22, 23 en 26 der Wet van 21 maart 1886, artikel 140 der Wet van 18 juli 1860 gewijzigd door artikel 2 der Wet van 4 september 1891, artikel 162, 182, 184, 189, 190, 194, 195, 209, 210, 211, 212 en 215 van het Wetboek van Strafvordering, artikel 1/a en b der Wet van 25 oktober 1950, artikel 1, 2 en 3 der Wet van 5 maart 1952, artikel 2, 4 en 5 der Wet van 27 juli 1871, gewijzigd door artikel 1 der Wet van 1 maart 1949, artikel 1382 en 1383 van het Burgerlijk Wetboek.

Het Hof,

Recht doende, op tegenspraak :

Alle verdere of strijdige besluiten als ongegrond van de hand wijzend;

Ontvangt de ingestelde beroepen en erover beslissend;

Doet het beroepen vonnis teniet en opnieuw wijzend:

Veroordeelt de verdachte met éénparigheid van stemmen uit hoofde van het hem ten laste gelegde feit tot een geldboete van 500 frank, vermeerderd met 190 decimen, zodat deze geldboete aldus gebracht wordt op 10.000 frank of een vervangende gevangenisstraf van drie maanden.

Veroordeelt de verdachte tot de kosten gevallen aan

de zijde van het Openbaar Ministerie in beide aanleggen, deze kosten begroot in eerste aanleg op de som van 3.239 frank en in beroep op de som van 543 frank.

En aangezien het bedrag der kosten van eerste aanleg en van beroep samen de som van 3.000 frank overtreffen,

Beveelt dat deze kosten invorderbaar zullen zijn bij middel van lijfswang en bepaalt de duur van deze lijfswang op één maand.

Verklaart verbeurd de nagemaakte weefsels alsmede de kaarttekeningen en kartons die gediend hebben tot de namaking in zover zij eigendom zijn van de verdachte.

Trekt verder de zaak tot zich op burgerlijk gebied.

Veroordeelt verdachte om te betalen als schadevergoeding aan de burgerlijke partij de P.V.B.A. « C. Vandekerckhove et Fils » de som van 50.000 frank, te vermeerderen met de gerechtelijke intresten sinds de datum van stelling als burgerlijke partij, hetzij sinds 13 februari 1958.

Beveelt de publikatie onder hoofding « Gerechtelijk herstel » van het onderhavig arrest in een Belgisch dagblad, een Engels dagblad en een vakkundig Engels tijdschrift, naar keuze van de burgerlijke partij, op kosten van de veroordeelde; deze van vertaling inbegrepen, kosten invorderbaar op enkel vertoon der facturen of rekeningen.

Zegt nochtans dat in de publicatie de namen Norris, Ronald Meredith, Lucien Leleu, en Northowram respectievelijk zullen vervangen worden door N, R, L. en N en dat de huidige zin zal weggelaten worden.

Verwijst de verdachte in de kosten gevallen aan de zijde van de burgerlijke partij in beide instantiën, deze kosten invorderbaar op taksaat.

NOOT : De voorziening tot cassatie van verwezene tegen bovenstaande arrest werd verworpen bij cassatie-arrest van 4 december 1961.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE HASSELT

1e Kamer. — 7 juni 1961.

Voorziter : M. Kranzen.

Rechters : M.M. Ghysen en Van Coppenolle.

Advokaten : Mrs. Knops, J. Koninckx en Aerts.

Huwelijk. — Strekking van artikel 218 B.W. — De rechter beoordeelt feitelijk of er al dan niet een huishouden bestaat.

Artikel 218 B.W. voorziet niet in de uitkering van onderhoudsgeld van een in nood verkerende echtgenoot, maar in het billijk bijdragen van ieder der echtgenoten in de lasten van het huishouden in verhouding met hun stand en inkomsten. Dit artikel is slechts de tekstuele weergave van het vroegere artikel 214 b B.W., aangevuld met bepalingen een-deels betreffende de inkomsten, waarvan het in ontvangsnemen kan bevolen worden en anderdeels betreffende de onderzoeksmaatregelen, die de rechter kan treffen. Hieruit volgt, dat de rechtsleer en rechtspraak terzake van het oud artikel 214 b nog steeds toepassing vinden.

De rechter beoordeelt in feite of er een huishouden bestaat of niet. Daar de wet in algemene termen is opgesteld bestaat er geen aanleiding te onderzoeken of de echtgenoten werkelijk samen leven.

Goossens t/ Piccart.

Gelet op het bestreden vonnis van de vrederechter van het kanton Sint Truiden, van 7 maart 1961, regelmatig in vorm van uitvoerbare uitgifte overgelegd;

Overwegende dat het beroep voldoet aan de vereisten van de wet;

Overwegende dat bij het bestreden vonnis geïntimeerde gemachtigd werd, overeenkomstig art. 218 burgerlijk wetboek de inkomsten van appellant rechtstreeks in ontvangst te nemen tot een bedrag van 5.000 Fr. per maand en zulks vanaf 1 november 1960;

Overwegende dat twee principes moeten onderstreept worden, principes welke appellant uit het oog schijnt te verliezen :

1) art. 218 burgerlijk wetboek voorziet geen hulp, geen onderhoudsgeld ten voordele van een in nood verkerende echtgenoot, maar een billijke bijdrage in de kosten van het huishouden, geproportioneerd aan de stand en de inkomsten van de echtgenoten;

2) het huidige art. 218 burgerlijk wetboek is de tekstuele weergave van het vroegere art. 214b, aangevuld met bepalingen betreffende enerzijds de inkomsten, waarvan de afstand kan bevolen worden, en anderzijds betreffende de onderzoeksmaatregelen, welke de rechter kan treffen;

dat hieruit volgt dat de rechtsleer en de rechtspraak, welke van toepassing waren onder het regime van het oud art. 214b, nog steeds geldig zijn;

Overwegende dat appellant niet betwist de echtelijke verblijfplaats — een ruim eigen huis — verlaten te hebben op 20 oktober 1960, om afzonderlijk te gaan wonen op een gehuurd appartement — volgens zijn bewering — op twee kamers — volgens bewering van geïntimeerde — dan wanneer het huishouden bestaat uit de twee echtgenoten, uit een zoon, door appellant uit een eerste huwelijk weerhouden en uit drie dochters, door geïntimeerde uit een eerste huwelijk weerhouden;

Overwegende dat appellant nu voorhoudt dat de eis niet ontvankelijk zou zijn, omdat hij tot geen bijdrage kan verplicht worden, waar geen huishouden meer bestaat en dat geïntimeerde hem moet volgen in zijn nieuwe verblijfplaats.

Overwegende dat de initiële eis werd ingesteld op 12 oktober 1960, dus vóór het vertrek van appellant, en hij dienvolgens ontvankelijk is;

dat alleen moet worden nagegaan of hij in de gegeven omstandigheden gegrond is;

Overwegende dat art. 218 burgerlijk wetboek zowel als het vroeger artikel 214b toepasselijk is ter zake;

Overwegende dat de rechter in feite beoordeelt of er een huishouden bestaat of niet; (Baeteman en Lauwers : Devoirs et Droits des époux, nrs. 240 en 241);

Overwegende dat de wet in algemene termen is opgesteld;

dat er dus geen aanleiding bestaat te onderzoeken of de echtgenoten werkelijk samen leven; (Ciselet, Commentaire de la loi du 20 juillet 1932 sur les droits et devoirs respectifs des époux, blz. 44);

Overwegende dat in feite zulks in casu des te meer waar is dat geïntimeerde met de andere huisgenoten is blijven wonen in de echtelijke verblijfplaats, terwijl appellant, om niet voldoende verrechtvaardigende redenen, verkozen heeft alleen te gaan wonen op een appartement, bestaande uit enkele kamers;

dat gezien de stand, waartoe partijen behoren en hun familielasten, het niet ernstig is vanwege appellant aanbod te doen aan geïntimeerde haar in het z.g. appartement te ontvangen en haar te verplichten een gepast eigen huis te verlaten;

Overwegende dat de initiële eis dus in principe ontvankelijk is en gegrond;

Overwegende dat er nog moet worden nagegaan op welke wijze appellant moet bijdragen in de kosten van het huishouden;

Overwegende dat uit de voorgebrachte gegevens blijkt dat beide partijen over ruime inkomsten beschikken;

Overwegende dat indien men zelfs de cijfers, door appellant in eerste aanleg vooruitgezet neemt, er proportioneel slechts een gering verschil zou bestaan tussen de inkomsten van beide partijen;

dat het dus overbodig is verdere onderzoeksmaatregelen te bevelen;

Overwegende dat enkel blijft te onderzoeken welke de respectieve lasten zijn;

Overwegende dat appellant alleen de kosten te dragen heeft van zijn onderhoud — in brede zin — en van zijn woning;

dat uit de uitleg van partijen ter zitting gegeven, blijkt dat de zoon van appellant inmiddels geneesheer is geworden;

Overwegende dat uit diezelfde uitleg blijkt dat de drie dochters van geïntimeerde nog studeren volgens hun stand;

Overwegende dat appellant voorzeker niet verplicht is tot rechtstreeks onderhoud van zijn stiefdochters, maar dat de bedoelde kosten van opvoeding wel in aanmerking moeten genomen worden om de lasten van geïntimeerde te bepalen;

dat het ook billijk is dat deze hiertoe aanwendt inkomsten voortspruitende uit haar eerste huwelijk;

Overwegende dat hieruit volgt dat de geïntimeerde kan aanspraak maken op een bijdrage van haar echtgenoot om haar toe te laten te leven zoals het volgens de stand van partijen betaamt;

Overwegende dat deze bijdrage door de eerste rechter billijk op 5.000 Fr. per maand werd bepaald, rekening houdend met alle hierboven uiteengezette elementen;

dat dus zowel het hoofdberoep als het incidenteel beroep ongegrond zijn;

Gelet op de voorschriften van artikels 2, 30 tot 37 der wet van 15 juni 1935, die nageleefd zijn geweest;

Om deze beweegredenen :

De rechtbank, zetelende in graad van beroep, uitspraak doende op tegenspraak, verklaart het hoofdberoep en het incidenteel beroep ontvankelijk maar ongegrond;

Bekrachtigt het bestreden vonnis in zijn beschikkend gedeelte;

Veroordeelt appellant in al de kosten van beroep.

Vlaamse Juristen,

abonneert U

op het

Rechtskundig Weekblad

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE AALST

1e Kamer. — 7 maart 1961.

Voorzitter : M. De Schaepdrijver.

Rechters : M.M. De Beul en Meert.

Referendaris : M. J. Van den Bergh.

Advokaten : Mrs. Clerens-Stas en Claus.

Ongeoorloofde mededinging. — Verzending door een ondergeschikte van een circulaire aan de klanten van zijn werkgever, mededelend dat hij zich voor eigen rekening zal vestigen en het vroeger door hem gedane werk tegen lagere prijzen kan uitvoeren.

De ondergeschikte, die een circulaire stuurt aan de vroeger door hem bezochte klanten, mededelend dat hij zich voor eigen rekening gaat vestigen en aanbiedt het te verrichten werk tegen een lager liggende prijs dan die van zijn werkgever uit te voeren, maakt zich schuldig aan ongeoorloofde mededinging.

J. en A. Deschouwer t/ Van Eeckhout.

Overwegende dat eiseres voorhoudt dat verweerder zich schuldig heeft gemaakt aan ongeoorloofde mededinging, dat haar vordering strekt om hem te doen verwijzen in betaling van een schadevergoeding van 200.000 fr.;

Overwegende dat verweerder de niet ontvankelijkheid van de eis opwerpt omdat eiseres geen rechtspersoon zou zijn;

Maar overwegende dat eiseres bewijst dat zij regelmatig als personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid werd opgericht en dat de voorgeschreven publicatie werd gedaan; dat het middel bijgevolg niet opgaat;

Overwegende dat verweerder betwist zich schuldig te hebben gemaakt aan ongeoorloofde mededinging;

Overwegende dat eiseres, naast de fabricage van en handel in weegtoestellen, zich ook inlaat met abonnementskontrakten voor nazicht, onderhoud en herstelling van weegtoestellen; dat verweerder in haar dienst was als monteur en bij de klanten de abonnementskontrakten ging uitvoeren; dat verweerder de 6 juli 1960 ontslag aanbood en partijen zich akkoord stelden om aan het dienstverband een einde te stellen op 11 juli 1960;

Overwegende dat eiseres aan verweerder als daad van ongeoorloofde mededinging verwijt, dat hij op 18 juni 1960 aan haar klanten, die hij vroeger had bezocht volgende circulaire heeft geschreven : « Je me permets de vous informer qu'à partir du 1er août prochain, je serai établi à mon propre compte. — Depuis plusieurs années, je fais l'entretien et les réparations de vos appareils de pesage, c'est pourquoi je vous fais offre pour l'entretien mensuel de ces appareils, au prix global de 360 fr. » ;

Dat eiseres bovendien als daden van ongeoorloofde mededinging aanmerkt, dat verweerder sedert 2 juni 1960 een fabrieksmerk had neergelegd en het brevet om voor eigen rekening te werken ontving de 16 juni 1960, dit alles terwijl hij nog werknemer was van eiseres, en dat hij zelf bij zijn inschrijving in het handelsregister verklaarde zijn handelsactiviteit te hebben begonnen de 4 juli 1960; dat eiseres bovendien aanbiedt, met alle middelen rechtens, getuigenissen inbegrepen, te bewijzen : a) dat terwijl hij nog in dienstverband was en op kosten van eiseres opdrachten uitvoerde bij de kiënteel, verweerder op grond van

elementen die hij in de kontrakten van eiseres putte, deze cliënteel reeds prospecteerde en kontrakten met haar sloot tegen voorwaarden, die veel gunstiger waren dan deze van eiseres; b) dat verweerder de 9 juni 1960 aan derden verklaarde dat hij op die wijze reeds werk voor maanden had verzameld en opdrachten vastgelegd; c) dat hij vóór 11 juli 1960 — datum waarop het dienstverband eindigde — reeds onderhoudswerken voor eigen rekening bij klanten van eiseres had uitgevoerd; d) dat hij op 11 juli 1960 reeds werken uitvoerde bij de Visseries en tréfileries réunies te Haren op grond van een voordien gesloten kontrakt;

Overwegende dat verweerder, door de circulaire van 18 juni 1960 te sturen misbruik heeft gemaakt van de kennis die hij had van de naam van de klanten van eiseres; dat uit een mededeling van Tragel-Kolenwerf te Aalst van 9 augustus 1960 blijkt dat de prijs van verweerder een derde lager was dan deze van eiseres; dat verweerder bijgevolg het gewraakte misbruik heeft aangewend om de klanten van eiseres aan te lokken en zich schuldig heeft gemaakt aan oneerlijke mededinging (Hrb. Brussel 30 januari 1908, jur. Com. Brux., 1908, blz. 153);

Overwegende dat het zonder belang is na te gaan of verweerder de overige daden van ongeoorloofde mededinging heeft gesteld; dat dit belang maar zou bestaan indien de herhaling van dergelijke daden invloed moest hebben op de hoegrootheid van de schadevergoeding, doch dat zulks het geval niet is omdat het niet mogelijk is uit te maken in welke mate de cliënteel heeft geluisterd naar de ongeoorloofde praktijken, zodat een mathematische bepaling van de schade onmogelijk is en een toevlucht moet genomen worden tot een schatting ex aequo et bono;

Overwegende dat niet tegengesproken wordt dat de abonnementskontrakten zeer aanzienlijke bedragen bereiken; dat eiseres beweert dat volgende klanten thans abonnenten van verweerder zijn: Société générale métallurgique de Hoboken, Tragel Kolenwerf Aalst, Visseries et tréfileries réunies, Les laminoirs et tréfileries d'Anvers, doch dat verweerder de juistheid van deze bewering maar erkent voor de eerste twee klanten;

Overwegende dat de schade ex aequo et bono dient bepaald te worden op 20.000 fr.;

Overwegende dat voor het opstellen van alle akten van rechtspleging artikelen 2, 34, 36 en 37 der wet van 15 juni 1935 werden toegepast;

Om die redenen:

De Rechtbank, alle tegenstrijdige en meeromvattende konklusies verwerpende, verklaart de eis ontvankelijk; zegt dat verweerder zich schuldig heeft gemaakt aan ongeoorloofde mededinging en verwijst hem om, bij wijze van schadevergoeding, aan eiseres te betalen de som van 20.000 fr., met de gerechtelijke rente; verwijst hem in de kosten.

NOOT: Bovenstaand vonnis bevestigt een vrij algemeen aanvaarde stelling, dat de aangestelde van een firma, zolang hij nog in dienst is van zijn patroon, zich te onthouden heeft van elke daad van ongeoorloofde mededinging en dat de cliënteel aan zijn patroon toebehoort op exclusieve wijze, zelfs indien hij heeft meegeholpen tot de uitbreiding ervan.

In dat opzicht verwijzen we naar een interessante noot van de hand van dhr. D. Cijfer, gepubliceerd in de R.G.A.R., 1929, 475, onder een vonnis van de Rechtbank van Koophandel te Brussel van 3 september 1928,

alsmede naar de daarbij aangehaalde rechtspraak en rechtsleer.

Verwijzen we tevens naar de rechtspraak aangehaald in de R.P.D.B., trefwoord «Concurrence illicite», nrs. 79-80 en 81; Nouvelles, trefwoord «Concurrence déloyale», nr. 373; Koophandel Brugge, 6 november 1934, R.W. 1934-35, 319; Burgerlijke Rechtbank Antwerpen, 30 april 1959, R.W. 1959, 842 en vlg.; Koophandel, Brussel, 30 januari 1908, P.P. 1908, 393; Rb. Kortrijk, 18 april 1952, R.W. 1952-53, 1695 W.R.R. Luik, 17 oktober 1952, Jur. Liège, 1952-53, 87 met noot.

A. C.

BOEKBESPREKING

Het Federalisme in Vlaanderen. — L. Van Calck, Schepdaal. 1962. 275 p.

Het federalisme is heden ten dage een uiterst actueel vraagstuk zowel in Waalse als in Vlaamse middelen. Het boek dat hier wordt aangekondigd heeft de bedoeling het principe van het federalisme te verdedigen en documentatie te verzamelen tot staving van de federalistische strekking. Het bevat verschillende opstellen van ongelijke omvang.

Emiel Van Cauwelaert onderzoekt eerst de vraag «Is het federalisme actueel in België?». Hij is er stellig van overtuigd en meent dat het beslissend ogenblik voor het Vlaamse volk is aangebroken en het thans de kans die geboden is niet mag laten ontsnappen.

Staf Verrept publiceert «Algemene beschouwingen over het Vlaams Federalisme», namelijk de tekst van een rede, uitgesproken op het derde Federalistisch kongres van 26 februari 1961. Hij onderzoekt verschillende facetten van het federalistisch vraagstuk, o.a. het federalisme en de partijen en ook de levensbeschouwingen.

Van de hand van Dr. Jur. P. Beeckman bevat het boek een referaat, gehouden op hetzelfde congres en getiteld «Het federalisme in Vlaanderen» met een historiek en een aantal beschouwingen over de uitbouw van een federale staat en een statuut voor Brussel.

Het meest uitvoerig deel van het boek is een studie van volksvertegenwoordiger Daniël Deoninck getiteld «Vlaams-Waals Federalisme en onderscheidene bevoegdheidskringen». Het vormt een studie op zichzelf van bijna 60 bladzijden met een volledig project tot uitbouw van een federalistische staatsorganisatie en een onderzoek van de problemen van samenwerking tussen de deelstaten en de bondstaat.

De Heer A. Vanvoorde onderzoekt het federalisme als voorwaarde tot sociale en economische vooruitgang, met belangrijke statistische gegevens over de achterstand van de Vlaamse gewesten op het gebied van het economisch en sociaal leven.

Eindelijk bevat het werk ook nog een historisch overzicht van de federalistische stromingen in België van de hand van Arthur de Bruyne.

Aan het boek is een interessante documentatie toegevoegd, waarin men o.a. vermeld vindt «Kanttekeningen over het federalisme» van Dosfel, het wetsontwerp in 1931 ingediend door Herman Vos, het Vlaams-Waals Manifest van 1952 met het ontwerp van federale grondwet voor België en het gemeenschappelijk Vlaams-Waals federalistisch manifest.

Aan het boek is een belangrijke bibliographie over het federalisme in het algemeen en over het staats-

recht van de voornaamste federalistische staten toegevoegd.

Een uiterst interessante documentatie.

P. Gourdet. — *Le bail à ferme.* — Commentaire des règles du Code civil sur la matière, des modifications y apportées par les lois des 7 mars 1929 et 7 juillet 1951, de la loi du 7 mai 1929 sur la location des biens ruraux des administrations publiques, de celles du 26 juillet 1952, du 15 juin 1955 et du 20 janvier 1961 sur la limitation des fermages suivi de formules de baux, conventions, requêtes, etc. — Vierde uitgave. Etabliss. E. Bruylant, Brussel — 1961. 272 p.

Het feit dat het voortreffelijk handboek van Mr. Paul Gourdet der balie van Luik reeds een vierde editie beleefd is het beste bewijs van de waarde van dit werk.

Deze uitgave is thans volledig op de hoogte van de jongste wetgeving, o.a. van de wet van 20 januari 1961 op de beperking der pachtprizen. De algemene indeling van het werk is voortreffelijk opgevat en de documentatie, die er in verwerkt werd, is bijzonder uitvoerig en geeft het essentiële, enerzijds van de voorbereidende werken tot de verschillende wetten, die het pachtrecht hebben geregeld, alsook de rechtspraak die uitvoerig wordt vermeld.

De praktische waarde van het werk wordt nog verhoogd door de verzameling van formulieren betreffende pachtovereenkomsten, rekwesten, enz.

Wij zijn de mening toegedaan dat deze vierde uitgave van dit degelijk werk voorzeker niet de laatste zal zijn.

A. Colens. — *Le contrat d'emploi.* — Tweede uitgave. — Huis Ferdinand Larcier. Brussel 1962. 226 p.

De eerste uitgave van dit boek is volledig uitgeput en de belangstelling er voor was zo groot dat een nieuwe uitgave noodzakelijk werd. Deze houdt rekening met alle wetgevende maatregelen sedert de eerste uitgave en vermeldt de zeer uitvoerige jurisprudentie die op dit stuk tot stand kwam.

Bijzonder bevattelijk kan het werk even gemakkelijk geconsulteerd worden door de leek als door de jurist.

Deze nieuwe uitgave geeft alle hoegenaamde inlichtingen die men in de praktijk kan nodig hebben en heeft ten slotte het onderwerp volledig uitgeput.

L. François. — *Pension des travailleurs indépendants.* — Etabliss. E. Bruylant, Brussel. 1961 — 237 p.

Dit werk is een overdruk van het zeer degelijk tractaat dat Mr. Lucien François liet verschijnen in het deel 16 van de Répertoire pratique du droit belge betreffende het pensioen van de onafhankelijken. Het is gelukkig dat deze overdruk verscheen, omdat aldus in brede middens, waar het Répertoire pratique gewoonlijk niet geconsulteerd wordt, deze volledige documentatie over dit vraagstuk kan benuttigd worden.

De auteur geeft eerst een historiek van de ontwikkeling van het pensioenstelsel der onafhankelijken en beschrijft dan de modaliteiten voorzien door de beide wetten van 30 juni 1956 en 28 maart 1960.

Voorzeker een ingewikkeld stelsel, waarin de auteur, zover het enigszins mogelijk was, klaarheid heeft gebracht.

ERRATUM

In het artikel van de Heer B. Dubois « Enkele grondbeginselen omtrent de Nederlandse kollektieve arbeidsovereenkomsten » verschenen in het N° 20 van 14 januari 1962, zijn enkele fouten geslopen, namelijk : Kolom 1032, 2/3 Toepassing in de tijd; de juiste onderverdeling is :

2/31. Het tijdstip waarop de KAO aanvangt (i.p.v. 2131).

2/32. Duur van de KAO. (i.p.v. 2/3a).

2/33. Opzegging van de KAO. (i.p.v. 2/3b).

Kolom 1033, 2/4. Toepassingsgebied voor de personen.

Er komt een « ten tweede » in de volgende zin : « Twee uitzonderingen hierop : 1° Wanneer de overeenkomst... 2°. In geval van verlenging...

Verder : Kolom 1038, zin II : ... Dat de overheid een organisatiedwang... Lees : geen.

TIJDSCHRIFTEN

Omnielegie, jrg. 1961 - n° 12 :

Wetgeving.

Tijdschrift voor sociaal recht en van de Arbeidsge-rechten, jrg. 1961 - n° 8 :

Blanpain R., Het voorbehouden van voordelen aan gesyndikeerden. Enkele bemerkings bij de studie van de Heer Jean-Marie Scheerlinck.

Algemeen Fiscaal Tijdschrift, jrg. 1961-1962 - n° 4-5 : Algemeenheden. — Inkomstenbelastingen. — Indirekte staatsbelastingen. — Buitenlandse belastingen. — Varia. — Bibliographie. — Personalie.

Nederlands Juristenblad, jrg. 1962 - n° 5 :

A. J. P. Tammes, « Een ieder verbindende » verdragsbepalingen II (slot). — H. F. Van Panhuys, Is het gewenst het principe van niet-uitleveren van eigen onderdanen te laten varen ?

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-amt en Registratie, jrg. 1962 - n° 4708 :

D. P. A. Nakken, Opruiming van aanspraken, Het K. B. van 21 oktober 1957 en het ontwerp Archiefwet 1962 (I). — G. Nijk, De betekenis van art. 779 al. 2 B.W. t.a.v. op naam staande zaken, m.o. J. Klein.

Arbitrale Rechtspraak, jrg. 1962 - n° 493 :

A. S. Fransen van de Putte, Hof Den Haag als appelrechter over arbitraal vonnis. — Rechtspraak.

Journal des Tribunaux, jrg. 1962 - n° 4349 :

L. Schaus, La profession d'avocat dans la Communauté économique européenne.

Recueil Général de l'Enregistrement et du Notariat, jrg. 1962 - n° 20449 à 20461 :

Régime successoral des petits héritages. — Petits héritages. — Communauté. — Convention. — Taxe de transmission. — Enregistrement. — Succession. — Partage. — Taxe de facture sur les contrats d'entreprise.

Recueil Dalloz, jrg. 1962 - n° 5 :

R. Plaisant, Les rapports de la Commission technique des Ententes. Années 1956-1959.

Archiv des öffentlichen Rechts, jrg. 1961 - n° 4 :

K. Zeidler, Gedanken zum Fernseh-Urteil des Bundesverfassungsgerichts. — K. Loewenstein, Die Krise des amerikanischen Rundfunk und Fernsehwesens. — E. A. Piduch, Verfassungswidrigkeit der Helgoländer Gemeindeeinfuhrsteuer? — Gelöste und ungelöste Probleme.